

MAGAZÍN: SLOBODA PREJAVU, ZDRUŽOVANIA A ZHROMAŽĎOVANIA

Amnesty International je najväčšia ľudskoprávna mimovládna organizácia na svete – celosvetové hnutie viac ako 10 miliónov ľudí z viac než 150 krajín a území sveta usilujúcich sa o dodržiavanie ľudských práv na celom svete. Naša vízia je svet, v ktorom tí, ktorí sú pri moci, plnia svoje sľuby, rešpektujú medzinárodné právo a zodpovedajú sa za svoje činy. Sme nezávislí od akejkoľvek vlády, politickej ideológie, ekonomických záujmov alebo náboženstva. Financujú nás najmä naši členovia a členky prostredníctvom individuálnych darov. Veríme, že naša solidarita, práca a spolupatričnosť voči ľuďom na celom môže zmeniť našu spoločnosť k lepšiemu.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

1. OBSAH

3

1. OBSAH	3
2. ÚVOD	5
3. O SLOBODE	6
4. ZODPOVEDNOSŤ ŠTÁTOV	11
5. PRÁVO NA PROTEST	13
SLOBODA PREJAVU	15
PRÁVO NA PROTEST V DIGITÁLNEJ SFÉRE	16
PROTESTY V MEDZINÁRODNOM PRÁVE ĽUDSKÝCH PRÁV	16
REGIONÁLNA OCHRANA	17
OBMEDZENIA PRÁVA NA PROTEST	18
KRIMINALIZÁCIA	26
6. DIGITÁLNE OBMEDZENIA	37
7. DOHĽAD	44
PROTEST A POLÍCIA	62
8. VIETE VŠAK, AKO MÔŽETE PRÁVO NA PROTEST BRÁNIŤ?	67

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

9. TIPY PRE BEZPEČNÝ PROTEST

69

AMNESTY
INTERNATIONAL

POZRITE SI TIETO TIPY NA NENÁSILNÉ ZABEZPEČENIE A DEESKALÁCIU. POZNAJTE SVOJE PRÁVA A UPLATNITE ICH.

74

4

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

2. ÚVOD

5

Tento magazín prináša informácie o slobode prejavu, zhromažďovania a združovania. Výrazne sa tiež zameriava aj na právo na protest, ktorý je zásadným právom, ktoré nám umožňuje hájiť naše práva, záujmy, ale aj politické, spoločenské či náboženské presvedčenie.

Amnesty International Slovensko

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

3. O SLOBODE

6

Keď sa hovorí o slobode prejavu, môžeme si spomenúť na novinára, ktorý informuje o násilí zo strany bezpečnostných zložiek, na odborára, ktorý odhaľuje zlé pracovné podmienky, alebo na líderku domorodého obyvateľstva, ktorá bráni svoje práva na pôdu proti veľkým podnikom. To sú typické príklady. Existuje však nespočetné množstvo spôsobov ako sa vyjadriť, a začína sa to v našom každodennom živote. Ide napríklad o: Publikovanie na sociálnych sieťach, Písanie článkov, básní alebo blogov, Vykonanie náboženského obradu, Kreslenie, maľovanie alebo fotografovanie, verejný prejav, Skladanie alebo hranie hudby, diskutovanie s priateľmi alebo kolegami, Tanec a iné umelecké prejavy a pod.

Všetky tieto spôsoby vyjadrovania sa sú neustále vystavené útokom, každý deň a na celom svete. Ak ste zbavení možnosti vyjadrovať sa, je možné, že ...nemôžete prijímať informované rozhodnutia v politických diskusiách; ste zraniteľnejší voči falošným správam a dezinformáciám; nemôžete komunikovať so svojimi priateľmi a rodinou tak, ako by ste chceli; cítite sa neistejšie pri diskusii o kontroverzných témach, ktoré odrážajú vaše názory a presvedčenie.

Vzájomná komunikácia a slobodné vyjadrovanie sa sú základom života v otvorenej a spravodlivej spoločnosti. Preto je sloboda prejavu ľudským právom, ktoré je vyhlásené v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (ICCPR). Článok 19 znie: „Každý má právo na slobodu prejavu; toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu bez ohľadu na hranice, a to ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akýmikoľvek inými prostriedkami podľa vlastného výberu.“

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Nie každý je však pri vyjadrovaní vlastného názoru v bezpečí, najmä ak sa týka politickej situácie v jeho krajine.

Napríklad v Maďarsku. Prezident Janos Ader podpísal zákon zameraný proti maďarským mimovládny organizáciám, ktoré dostávajú finančné prostriedky zo zahraničia, pretože môžu zastupovať "zahraničné záujmy". Keď zákon nadobudol účinnosť, stal sa novým nástrojom na diskreditáciu a zastrašovanie mimovládnych organizácií a oslabenie ich schopnosti chrániť ľudské práva a poskytovať cenné služby maďarským občanom. Prezident János Ader 16. júna podpísal "Zákon o transparentnosti organizácií financovaných zo zahraničia" (T/14967) a oznámil, že nemá žiadne obavy z jeho obsahu. Predtým ho 13. júna schválilo Národné zhromaždenie - čím sa dostali do platnosti požiadavky na registráciu a označovanie mimovládnych organizácií.

Zákon, ktorý 7. apríla predložili Národnému zhromaždeniu poslanci vládnej strany Fidesz, prinútil maďarské mimovládne organizácie, ktoré dostávajú zo zahraničia viac ako 7 200 000 forintov (približne 24 000 eur) ročne, aby sa zaregistrovali ako "občianske organizácie prijímajúce finančné prostriedky zo zahraničia" a aby toto označenie uvádzali na všetkých svojich publikáciách. Organizácie, ktoré nesplnia nové požiadavky, budú čeliť sankciám, ktoré môžu viesť až k ich rozpusteniu. Ide o najnovší krok vlády na zastrašenie a umlčanie kritických hlasov a mimovládnych organizácií, ktoré poskytujú základné služby občanom a utečencom a migrantom v krajine. Kým sa o návrhu rokovalo v Národnom zhromaždení, vláda pokračovala v odsudzovaní a diskreditácii mimovládnych organizácií a viaceré z nich obvinila z podkopávania národnej suverenity.

Prijatý zákon tým, že sa bude vzťahovať len na určité typy organizácií občianskej spoločnosti, bude tieto MVO diskriminovať a obmedzovať ich právo na združovanie. Právo na ochranu pred diskrimináciou je zakotvené v ústave (článok XV). Amnesty International bude naďalej namietat proti tomuto zákonu, ktorý porušuje právo na slobodu združovania vrátane práva vyhľadávať, prijímať a využívať finančné prostriedky zo zahraničných a medzinárodných zdrojov.

Ďalším príkladom je Nikaragua. V reakcii na sociálne protesty v apríli a máji 2018 prijala nikaragujská vláda stratégiu násilnej represie, akú krajina nezažila už roky. Štát údajne zabil viac ako 70 ľudí a stovky utrpeli vážne zranenia. Prezident Daniel Ortega vládol Nikarague už tri po sebe idúce obdobia. Jeho manželka Rosario Murillo, zastáva od januára 2017 post viceprezidentky. V posledných rokoch sú čoraz viditeľnejšie známky

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

zhoršovania situácie v oblasti ľudských práv. V predvečer prezidentských volieb v roku 2016 Amnesty International vyjadrila obavy, že Nikaragua "veľmi rýchlo a nebezpečne skĺzava späť do najtemnejších časov, aké krajina zažila. Amnesty International zdokumentovala opakované porušovanie práva na slobodu prejavu a pokojných protestov zo strany vlády prezidenta Daniela Ortegu. Pokračujúce násilné potláčanie demonštrácií a prenasledovanie predstaviteľov a vodcov

campesino (roľníckych komunít), ktoré sa stavajú proti megaprojektu Interoceanic Grand Canal, opakovane odsúdili nikaragujské organizácie aj Amnesty International. V reakcii na sociálne protesty počas apríla a mája 2018 prijala nikaragujská vláda stratégiu násilnej represie, akú krajina nezažila už roky. Podľa správ bolo zabitých viac ako 70 ľudí a stovky osôb boli vážne zranené. Amnesty International uskutočnila v roku 2018 výskumnú misiu s cieľom preskúmať obvinenia zo závažného porušovania ľudských práv. Počas misie tím expertov organizácie navštívil mestá Managua, León, Ciudad Sandino a Estelí a rozprával sa s 30 osobami, analyzoval a zdokumentoval 16 prípadov represie a 9 prípadov, kedy došlo k usmrteniu. Amnesty International bol umožnený prístup k zdravotným záznamom osôb, ktoré utrpeli vážne zranenia, ako aj k úmrtným listom a príčinám úmrtia všetkých osôb, ktoré zomreli počas represívnych zákrokov. Okrem toho organizácia získala kópiu "oznámení o stiahnutí sťažnosti", ako aj oficiálnych sťažností podaných generálnemu prokurátorovi. Organizácii sa podarilo získať prístup k audiovizuálnym materiálom týkajúcim sa všetkých osôb, ktoré zomreli a ktorých prípady podrobne opísala vo svojej výskumnej správe.

Amnesty International zdokumentovala obdobné problémy aj v iných krajinách. Fumba Chama, familiárne nazývaný Pilato, bol zatknutý 16. mája po príchode do Kennetha Kaundu v Lusake. Z krajiny bol nútený utiecť 5. januára po tom, ako sa mu členovia vládnucej strany Vlastenecký front vyhrážali smrťou. Pilato, ktorý zo strachu o svoju bezpečnosť utiekol do Južnej Afriky, sa rozhodol vrátiť do Zambie, aby sa zúčastnil na súdnom konaní. Pilato, aktivista a hudobník, bol zatknutý po prechode cez imigračný úrad. Oficiálne nebol obvinený. Pilato bol nútený utiecť, pretože v decembri 2017 vydal pieseň s názvom Koswe Mumpoto (krysa v hrnci), ktorú členovia vládnucej strany Vlastenecký front (PF) považovali za urážku prezidenta Lungu a jeho ministrov. Členovia vládnucej strany 11. decembra 2017 nariadili rozhlasovým a televíznym staniciam, aby prestali hrať Pilatovu pieseň a nariadili Pilatovi, aby ju prestal spievať. Polícia tiež zakázala

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

jeho živé vystúpenia. Pilato začal dostávať na svoj mobilný telefón vyhrážky smrťou od stúpcov PF vo forme anonymných telefonátov, hlasových správ na Whatsapp a videí. V obave o svoj život bol nútený utiecť z Lusaky. V roku 2017 bol Pilato zatknutý a spoločne s ďalšími piatimi aktivistami obvinený za protesty proti korupcii v obstarávaní 42 hasičských áut za premrštenú cenu 42 miliónov amerických dolárov. Šesť aktivistov bolo obvinených z "neuposlušnutie zákonných príkazov" v rozpore s článkom 127 trestného zákonníka, za čo hrozí trest odňatia slobody až na dva roky. Šestica bola prepustená na kauciu až do súdneho procesu, ktorý sa začal v januári 2018 po tom, ako Pilato už utiekol z krajiny. Po tom, ako sa nedostavil na súd, sudca vydal zatykač na Pilata. Štátny zástupca uviedol, že sa obráti na Interpol, aby Pilata priviedol späť do krajiny. Pilato sa vrátil do Zambie, aby sa zúčastnil na súdnom konaní. Amnesty International sa domnieva, že Pilato je väzňom svedomia, zadržávaný za pokojné uplatňovanie svojho práva na slobodu prejavu. Amnesty International následne požadovala, aby zambijské orgány, aby Pilata okamžite a bezpodmienečne prepustili a zaručili jeho bezpečnosť.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

4. ZODPOVEDNOSŤ ŠTÁTOV

11

Štáty sú zodpovedné za ochranu slobody prejavu.

Naše právo vyhľadávať, prijímať a zdieľať informácie a myšlienky bez strachu alebo nezákonného zasahovania je kľúčové pre naše vzdelávanie, rozvoj ako jednotlivcov,

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

pomoc našim komunitám, prístup k spravodlivosti a využívanie všetkých ostatných práv. Mnohé štáty však naďalej neplnia svoje záväzky v oblasti ľudských práv, pokiaľ ide o rešpektovanie, ochranu a napĺňanie nášho práva na slobodu prejavu. Slobodu prejavu možno obmedziť len za jasne vymedzených okolností. Všetky obmedzenia musia byť: stanovené zákonom; nevyhnutné; legálne; proporcionálne. Sloboda prejavu musí byť vždy normou. Vlády takmer v každej ústave na svete hovoria o "slobode prejavu", ale realita až taká slobodná nie je. Po celom svete sú ľudia za vyjadrenie svojho názoru uvrhnutí do väzenia - alebo ešte horšie.

Amnesty International od svojho vzniku podporuje a chráni ľudí, ktorí hovoria nahlas - za seba aj za ostatných. Amnesty International spolupracuje s novinármi, komunitnými pracovníkmi, učiteľmi, odborármi, ľuďmi presadzujúcimi reprodukčné práva a domorodými obyvateľmi, ktorí sa zasadzujú za svoje práva na pôdu. Amnesty International viedla po celom svete kampaň za tisíce väzňov svedomia - osoby, ktoré nepoužívali ani neobhajovali násilie, ale sú uväznené kvôli tomu, kým sú (sexuálna orientácia, etnický, národnostný alebo sociálny pôvod, jazyk, rod, farba pleti, pohlavie alebo ekonomické postavenie) alebo čomu veria (náboženské, politické alebo iné presvedčenie). Len vďaka práci neúnavných aktivistov za ľudské práva, ako ste vy, môžeme znovu získať právo na slobodu prejavu. Tu sú tri príbehy, ktoré ukazujú, ako kroky, ktoré ľudia podnikli, zmenili životy.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

5. PRÁVO NA PROTEST

13

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022

First published in 2022

Amnesty International Slovensko

Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022

Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Protesty už dlho zohrávajú dôležitú úlohu v histórii presadzovania a podpory ľudských práv. Od Pochodu soli v Indii v roku 1930 na protest proti britskej koloniálnej nadvláde... cez Národný deň protestu v Južnej Afrike v roku 1950 proti apartheidu; od Pochodu na Washington v roku 1963 za občianske práva v USA...až po študentské protesty za demokratické reformy na Námestí nebeského pokoja v Číne v roku 1989; alebo od povstania Arabskej jari, ktoré sa začali v Tunisku v roku 2010 až po početné protesty na podporu nespočetných cieľov, ktoré vypuknú po celom svete v roku 2020.

Uvedené protesty sú známe svojím trvalým odkazom. Jednotlivé protesty však nemusia byť historicky známe, aby mali trvalý odkaz. Osemhodinový pracovný deň, ktorý je taký bežný v mnohých častiach sveta, je výsledkom dlhoročných protestov, ktoré sa týkali vyčerpujúcich pracovných podmienok. Na začiatku 20. storočia ženy nemohli nikde voliť v celoštátnych voľbách. Po nespočetných protestoch za volebné právo žien môžu dnes ženy legálne voliť v každej krajine, kde sa konajú voľby. Päť desaťročí sprievodov Pride zvýšilo povedomie o právach LGBTI na celom svete, hoci stále je čo robiť. Z týchto a mnohých ďalších dôvodov sú protesty silným prostriedkom na podporu a obranu ľudských práv, ale aj samotný protest je chránený ľudskými právami! V medzinárodnom práve nie je oficiálne uznané žiadne ľudské právo s názvom "právo na protest". Vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv nenájdete slovo "protest". V medzinárodnom práve nie je oficiálne uznané žiadne ľudské právo s názvom "právo na protest". To však neznamená, že v skutočnosti nie je chránené ľudskými právami! Právo na protest zaručujú iné ľudské práva a slobody, predovšetkým právo na slobodu pokojného zhromažďovania a právo na slobodu prejavu. Väčšina protestov sú zhromaždenia, ktoré vyjadrujú názory.

právo na slobodu pokojného zhromažďovania chráni, pričom ide o každé úmyselné a dočasné zhromaždenie jednotlivcov na súkromnom alebo verejnom priestranstve za spoločným účelom vyjadriť sa k určitému javu. Medzi takéto zhromaždenia patria napr.: politické demonštrácie, štrajky, zhromaždenia, blokovanie ulíc, kultúrne alebo náboženské podujatia a mnoho ďalších! Právo na zhromažďovanie sa musí vykonávať pokojným spôsobom. V tomto prípade pokojné znamená nenásilné - hlučné protesty sú stále chránené!

Občianska neposlušnosť je tiež chránená. Tá zahŕňa činy, ktorých zámerom je dosiahnuť zmenu pomocou metód narušenia poriadku priamymi a nenásilnými prostriedkami,

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

často vedomým a úmyselným porušením zákona. Aj pri takomto porušení zákona je vaša sloboda pokojného zhromažďovania chránená ľudskými právami, hoci môžete byť stíhaní za porušenie zákona. Nezabúdajte, že právo na pokojné zhromažďovanie nezbavuje účastníkov povinnosti dodržiavať ľudské práva ostatných ľudí. Pokojné protesty, ktoré sa konajú so zámerom vyjadriť nesúhlas s iným protestom alebo zhromaždením sú chránené presne podľa rovnakých pravidiel.

SLOBODA PREJAVU

Väčšina protestov má za cieľ odovzdať posolstvo. Právo na protest teda úzko súvisí aj s právom na slobodu prejavu. Toto právo zaručuje, že každý môže mať svoj názor a vyjadrovať ho bez zasahovania verejných orgánov alebo tretích strán. Ľudia sa vyjadrujú rôznymi spôsobmi. Umením, rečou, poéziou, krikom, šepotom, tancom, písaním, úsmevom, mračením sa: Každý má právo vyjadrovať myšlienky a názory prostredníctvom akýchkoľvek médií podľa vlastného výberu. Právo na slobodu prejavu má určité

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

obmedzenia. Nezahŕňa napríklad právo obhajovať nenávisť a nabádať iných, aby na základe tejto nenávisťi konali. To však neznamená, že kontroverzné alebo urážlivé vyjadrovanie nie je chránené v určitých špecifických prípadoch. Právo na slobodu prejavu je tiež kolektívnym právom, ktoré podporuje možnosť sociálnych skupín vyhľadávať informácie a vyjadrovať svoje spoločné názory rôznymi metódami. Toto kolektívne právo sa týka najmä protestov. Práva na slobodu pokojného zhromažďovania a slobodu prejavu sú pri protestoch dôkladne prepojené. Bez možnosti slobodne vyjadriť svoj názor sú verejné zhromaždenia len masovým zhromaždením ľudí bez posolstva. Bez možnosti slobodne sa zhromažďovať môže názorom ľudí chýbať sila, ktorá sa ukrýva

v počtoch, aby ich posolstvo bolo riadne vypočuté. Protesty sú dôležitým spôsobom, ako sa ľudia môžu stretnúť a podporiť verejnú diskusiu a politickú angažovanosť. Masové demonštrácie rôzneho druhu sú pre ľudí, najmä marginalizované skupiny, jedným z najdostupnejších prostriedkov na asertívne vyjadrenie svojich názorov. Sú obzvlášť účinné pre ľudí, ktorých ľudské práva boli porušené. Na protestoch sa tí, ktorí boli umlčaní, znevýhodnení alebo zbavení práv, môžu domáhať svojho hlasu, svojej sily a politickej moci. Protesty tiež vytvárajú príležitosti na presadzovanie a obranu práv iných. Možnosť verejne a pokojne protestovať nie je zaručená len právom na slobodu verejného zhromažďovania a slobodu prejavu - podporuje aj spoločnosti rešpektujúce práva.

PRÁVO NA PROTEST V DIGITÁLNEJ SFÉRE

Hoci sa zhromaždenie vo všeobecnosti chápe ako fyzické zhromaždenie ľudí, v súčasnosti sú hranice medzi digitálnym a fyzickým svetom čoraz priepustnejšie. Internet zohráva dôležitú úlohu pri uľahčovaní fyzického zhromažďovania a sám osebe je miestom kolektívneho zhromažďovania. Rozširujú sa virtuálne protesty, štrajky a pochody, a keď ľudia vyjdú do ulíc, veľká časť koordinácie a príprav prebieha online. Preto je potrebné chrániť právo na protest v online aj offline sfére. V roku 2013 Rada OSN pre ľudské práva prijala rezolúciu, v ktorej zdôraznila povinnosť štátov "rešpektovať a plne chrániť práva všetkých jednotlivcov na pokojné zhromažďovanie a slobodné združovanie, a to tak online, ako aj offline".

PROTESTY V MEDZINÁRODNOM PRÁVE ĽUDSKÝCH PRÁV

Právo na protest je chránené rôznymi medzinárodnými nástrojmi a mechanizmami v oblasti ľudských práv. Všeobecná deklarácia ľudských práv (UDHR) aj Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR) obsahujú články, ktoré sa týkajú práva

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

na pokojné zhromažďovanie a práva na slobodu prejavu. ICCPR je záväzným dokumentom medzinárodného práva: "Záväzný" znamená, že signatárske štáty sú povinné prijať tieto práva do vnútroštátneho práva. To monitoruje osobitný výbor, Výbor OSN pre ľudské práva. Na požiadanie - zvyčajne každé štyri roky - musia štáty, ktoré podpísali ICCPR, predložiť správy o tom, ako sa ochrana týchto práv vykonáva. Výbor je zodpovedný za to, aby všetci signatári dodržiavali svoje záväzky.

Deklarácia OSN o obhajcoch ľudských práv chráni aj právo na protest, keďže verejné zhromaždenia sú už dlho nástrojom obhajcov ľudských práv na presadzovanie

spoločenských zmien a vyvíjanie tlaku na orgány v otázkach ľudských práv. V článkoch 5, 6 a 12 deklarácie sa osobitne potvrdzuje právo každého presadzovať obranu ľudských práv prostredníctvom: vyhľadávania, získavania, prijímania a uchovávaní informácií týkajúcich sa ľudských práv. Deklarácia tiež vyzýva štáty, aby zabezpečili ochranu každého pred akoukoľvek formou odvety alebo nepriazne v dôsledku legitímneho uplatňovania týchto práv. Deklarácia OSN o obhajcoch ľudských práv nie je sama osebe záväzným dokumentom. Štáty však majú povinnosť implementovať a rešpektovať jej ustanovenia, najmä preto, že bola prijatá konsenzom Valného zhromaždenia, a preto predstavuje silný záväzok štátov k jej implementácii. Právo na slobodu pokojného zhromažďovania a slobodu prejavu sú medzinárodne uznávané ľudské práva, ktoré stoja nad vnútroštátnym právom.

REGIONÁLNA OCHRANA

Iné medzinárodné orgány poskytujú ochranu ľudských práv v konkrétnych regiónoch. Právo na slobodu zhromažďovania zaručuje článok 11 Africkej charty ľudských práv a práv národov a článok 8 Africkej charty práv a blaha dieťaťa.

Amerika: V správe osobitného spravodajcu pre slobodu prejavu pre Medziamerickú komisiu pre ľudské práva z roku 2019 sa uvádza, že právo na protest je právne chránené z mnohých dôvodov. Uvádza sa v nej množstvo ľudských práv - nielen sloboda prejavu a sloboda zhromažďovania -, ktoré podporujú právo na protest a sú zakotvené v Americkej deklarácii práv a povinností človeka, ako aj prostredníctvom článkov 13 a 15 Amerického dohovoru o ľudských právach.

Blízky východ a severná Afrika: Arabská charta ľudských práv tiež zaručuje právo na protest. V článku 24 sa stanovuje, že "každý občan má právo slobodne vykonávať

priklady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

politickú činnosť a právo na slobodu združovania a pokojného zhromažďovania".

Európa: Právo na slobodu prejavu je chránené článkom 9 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách a právo na slobodu pokojného zhromažďovania je chránené článkom 11. Európsky súd pre ľudské práva vyhlásil, že právo na pokojné zhromažďovanie je "základným právom v demokratickej spoločnosti a rovnako ako právo na slobodu prejavu je jedným zo základov takejto spoločnosti".

OBMEDZENIA PRÁVA NA PROTEST

Ide najmä o princípy ako zákonnosť, nevyhnutnosť a proporcionalita. Podľa Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR) sú akékoľvek obmedzenia práva na protest prípustné len vtedy, ak spĺňajú všetky prvky "trojdielného testu": zákonnosť, nevyhnutnosť a primeranosť a sledovanie legitímneho cieľa. Všetky uložené obmedzenia musia byť stanovené zákonom a nesmú byť svojvoľné. Zákonnosť: Obmedzenie musí priniesť viac úžitku ako škody a orgány musia zabezpečiť, aby použili čo najmenej rušivé prostriedky. Nevyhnutnosť a primeranosť: Obmedziť možno len v záujme národnej alebo verejnej bezpečnosti, verejného poriadku, ochrany verejného zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. sledovania legitímneho cieľa.

Významným príkladom obmedzení tohto práva, ktoré by mohli byť primerané, sú obmedzenia súvisiace s pandémiou COVID-19, ktoré majú vplyv najmä na právo na slobodu zhromažďovania. Ale aj v situácii pandémie - v akejkoľvek situácii - sa vždy

uplatňuje trojdielny test. Uzavretie a karanténa, ktoré obmedzujú naše právo na pokojné zhromažďovanie, môžu byť nevyhnutné na zabezpečenie verejného zdravia a bezpečnosti a na ochranu nášho práva na zdravie. Tieto obmedzenia zhromažďovania musia byť vždy v súlade s inými zákonmi. A ak sa obmedzenia stanú príliš rušivými - napríklad ak majú oveľa väčší vplyv na naše právo na pokojné zhromažďovanie, než na ochranu nášho zdravia a bezpečnosti - potom nevyhovujú testu proporcionality. Obmedzenia nikdy nemôžu ísť tak ďaleko, aby účinne odňali právo, ktoré sa obmedzuje.

Právo na slobodu pokojného zhromažďovania sa vzťahuje na pokojné protesty. Znamená to, že celé zhromaždenie nie je chránené, ak sa malá skupina ľudí dopustí násilných činov? Nie. Po prvé, na to, aby sa protest považoval za nespádajúci pod ochranu práva na pokojné zhromažďovanie, musia existovať presvedčivé a preukázateľné dôkazy o použití násilia alebo o podnecovaní k násiliu, nepriateľstvu alebo diskriminácii zo strany

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

významného počtu účastníkov. Po druhé, ojedinelé násilné činy alebo spáchané trestné činy sa nesmú pripisovať iným osobám, ktorých správanie je pokojné. To znamená, že žiadna osoba, ktorá protestuje pokojne, by nemala prestať požívať svoje právo na protest, keď niektorí iní účastníci nezachovávajú pokoj. V tomto prípade by orgány mali zabezpečiť, aby tí, ktorí protestujú pokojne, mohli v tom pokračovať, a nepoužívať násilné činy niekoľkých osôb ako zámienku na obmedzenie alebo zabránenie výkonu práv ostatných.

Zatýkanie všetkých protestujúcich na pokojnom zhromaždení NIE JE primeranou reakciou na ich blokovanie ulice. Pravda. Cieľom polície musí byť uľahčenie protestných aktivít, ochrana protestujúcich a umožnenie pokračovania pokojných akcií. Hromadné zatýkanie je neprimeranou reakciou na zablokovanie ulice, pretože vplyv na právo protestujúcich na slobodu je oveľa väčší ako vplyv na právo ostatných na slobodu pohybu spôsobený tým, že zhromaždenie dočasne zablokovalo cestu.

Protesty, ktoré sa dejú v reakcii na iné protesty taktiež nemôžu byť automaticky zakázané. Takýto druh protestov, ak sú pokojné, taktiež požívajú ľudskoprávnú ochranu. Úrady majú zákonné právo obmedziť protestné aktivity, ak je negatívne ovplyvnené verejné zdravie a bezpečnosť. Obavy o zdravie a bezpečnosť môžu byť oprávneným dôvodom na obmedzenie protestných aktivít, tieto obmedzenia však stále musia prejsť všetkými časťami trojdielneho testu: zákonnosť, nevyhnutnosť a primeranosť, a to pri sledovaní legitímneho cieľa.

Právo na protest v súčasnosti čelí vážnym výzvam. V mnohých ohľadoch to nie sú nové výzvy. Protestná činnosť sa už dlho stretáva s represiou, trestami a preventívnymi opatreniami.

Represie - protesty čelili násilným, neprimeraným zásahom zo strany úradov už celé veky, ale sotva sú už minulosťou. Zjavným represiam stále čelia protestné hnutia v mnohých častiach sveta. Svedčí o tom nespočetné množstvo nedávnych príkladov nadmerného a zneužívania sily zo strany polície počas protestov, vrátane tých v Iráne a Čile.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Trestanie - masové zatýkanie a kriminalizácia sa už dlho používajú ako taktika na potlačanie protestov - často nezákonne. Pred viac ako sto rokmi zažili sufražetky masové

zatýkanie len preto, že sa pokojným protestom dožadovali volebného práva. Nedávno došlo k masovému zatýkaniu protestujúcich v Egypte a Bielorusku, zatiaľ čo niektorí protestujúci v Thajsku čelia trestným rozsudkom doživotného väzenia, pričom úrady neuviedli žiadny dôvod obvinenia.

Prevencia - v súčasnosti, keď sa úrady snažia zabrániť protestom, často tak robia pomocou reštriktívnych zákonov a opatrení, ktoré znemožňujú určité protestné aktivity. Existujú však aj iné spôsoby, ako sa pokúsiť zabrániť protestom, a to aj prostredníctvom

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

infraštruktúry. Koncom 19. storočia vybudoval Hausmann v Paríži vo Francúzsku nové bulváre, čiastočne s cieľom sťažiť pouličné demonštrácie. Veľký čínsky firewall dnes zavádza rozsiahlu cenzúru internetu, čím zasahuje do práva na slobodu prejavu a obmedzuje typ kritických informácií, ktoré by mohli podnietiť ľudí k protestom. Tieto výzvy nie sú nové, ale nadobudli nové formy.

V tejto časti sa dozviete viac o najčastejších výzvach týkajúcich sa práva na protest v súčasnosti. Dozviete sa to aj prostredníctvom mnohých reálnych príkladov týchto výziev. Amnesty International monitoruje, dokumentuje a podáva správy o porušovaní ľudských práv vrátane tých, ktoré majú vplyv na právo na protest. Bude vám predstavený prehľad týchto vyšetrovaní a vypočujete si len niektoré z príbehov protestujúcich na celom

svete a ich boja za ľudské práva.

Štáty však majú veľmi úzke hranice pre odôvodnenie obmedzenia tohto práva. Musia prejsť prísny trojdielnym testom uvedeným v poslednej časti tohto kurzu, ktorý zahŕňa povinnosť zaviesť opatrenia čo najmenej obmedzujúce práva.

Štáty príliš často porušujú právo na protest neprimeranými obmedzeniami. Neprimerané obmedzenia majú rôzne podoby. Medzi najčastejšie patria obmedzenia týkajúce sa času a miesta, obsahu a spôsobu protestov, ako aj vyžadovanie predchádzajúceho povolenia protestov. Právo na protest si vyžaduje, aby protestujúci mali skutočnú možnosť pokojne odovzdať svoje posolstvo správnomu publiku. Preto by sa protesty mali spravidla umožniť v rámci "viditeľnosti a počuteľnosti" ich cieľového publika.

Obmedzenia sú niekedy oprávnené, ak prejdú trojdielnym testom. Plošné zákazy týkajúce sa povoleného času alebo miesta protestu však nikdy nie sú prijateľné, pretože súčasťou tohto testu je posúdenie nevyhnutnosti, primeranosti a konkrétnych okolností

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

protestu. Je bežné, že štáty sa snažia zaviesť obmedzenia protestov na základe argumentov na ochranu verejného poriadku. Rešpektovanie ľudských práv je však súčasťou verejného poriadku. Protesty by sa mali uľahčiť, aj keď sa orgánom zdá, že majú výtržnícky charakter, ak zostanú pokojné. Aj preto, že každý má právo na slobodu prejavu, orgány nikdy nemôžu zakázať protest na základe toho, proti čomu ľudia protestujú.

Existuje jedna kľúčová výnimka: Ak protest obhajuje nenávisť či násilie, štáty majú povinnosť ho zastaviť. Obhajoba nenávisťi ohrozuje ľudské práva iných, preto nie je chránená právom na slobodu prejavu. Aby však bolo toto obhajovanie nenávisťi

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

obmedzené, musí ísť o viac než len o vyjadrovanie myšlienok alebo názorov, ktoré sú nenávisťné voči príslušníkom určitej skupiny. Vyžaduje si to jasné preukázanie úmyslu podnecovať ostatných k diskriminácii, nepriateľstvu alebo násiliu voči danej skupine.

23

Niekedy sa vlády pokúsia protest zakázať, ak protestujúci najprv nepožiadajú o povolenie. To však nie je legitímne obmedzenie. Protesty si nevyžadujú povolenie štátu, pretože účasť na protestoch a ich organizovanie je právom, nie privilegiom. To znamená, že aj spontánne protesty sú prípustné - tie, ktoré sa uskutočnia okamžite, bez predchádzajúceho plánovania, ako reakcia na nejakú udalosť alebo udalosť.

Orgány môžu oprávnené žiadať o predchádzajúce oznámenie, ak je účelom, aby sa mohli riadne pripraviť na uľahčenie zhromaždenia, čo je ich povinnosťou. Oznámenie však nie je to isté ako žiadosť o povolenie. Predbežné oznámenie je ako "upozornenie": "Len aby ste vedeli, v tomto čase sa tu bude konať tento protest. Na druhej strane, predbežné povolenie sa týka povolenia, ktoré môže byť udelené alebo nie: "Môžeme mať tento

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

protest na tomto mieste a v tomto čase? Ak existujú vnútroštátne zákony, ktoré vyžadujú štátne povolenie na protesty, sú nezlučiteľné s medzinárodným právom a normami v oblasti ľudských práv.

Tu je príklad neprimeraných obmedzení: V Etiópii úrady zakázali protesty ako „nezákonné a zbytočné“. Išlo o protesty proti etnicky motivovaným vraždám, ktoré sa mali konať 28. októbra, čím priamo porušili právo na slobodu prejavu a pokojné zhromažďovanie. Opozičná politická strana Národné hnutie Amhara (NAMA) vyzvala na protesty po tom, ako boli v posledných mesiacoch zabití desiatky ľudí z etnickej menšiny Amhara. Predstaviteľom NAMA polícia 27. októbra zabránila v prístupe do kancelárie ich strany v Addis Abebe a v ceste na rôzne miesta, kde sa mali konať protesty v štáte Amhara. Tieto vraždy sú odporné a mali by byť mementom pre etiópske orgány, aby chránili právo na život. Ľudia majú právo protestovať a žiadať spravodlivosť za stratené životy. Je znepokojivé, že hovorca regionálnej vlády regiónu Amhara Gizachew Muluneh 26. októbra označil protesty za "nezákonné a zbytočné" a varoval, že budú nasadené regionálne bezpečnostné sily a že v prípade pokračovania protestov existuje možnosť násilia. V rôznych častiach krajiny vrátane Benishangulu, Oromie a regionálnych štátov

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Južných národov, národností a národov došlo k prudkému nárastu smrteľného etnického násillia namiereného proti Amharom. Ľudia majú právo protestovať a žiadať spravodlivosť za stratené životy. Úrady musia zabezpečiť, aby bezpečnostné sily boli nasadené na

uľahčenie a riadenie protestov, kedykoľvek k nim môže dôjsť, a nie na rozohnanie alebo iné potláčanie protestujúcich. Podľa etiópskej vlády bolo v septembri zabitých najmenej 45 ľudí skupinami ozbrojených mladíkov, ktorí sa zamerali na Amharov v Benishangule. V októbri bolo pri takýchto útokoch zabitých ďalších 31 ľudí v Regióne južných národov a národností (SNNPR). Orgány musia nielen dôkladne, účinne a nestranne vyšetriť všetky vraždy a brať zodpovedných na zodpovednosť, ale aj zaviesť opatrenia na zabezpečenie pokojného priebehu protestov. Podľa federálnej polície bolo v júni v Oromii zabitých najmenej 160 ľudí vrátane desiatok príslušníkov etnických a náboženských menšín v dôsledku násilností, ktoré vypukli po zabití populárneho oromského hudobníka Hachalu

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Hundessa. Hoci niektoré protesty boli pokojné, iné sa zmenili na násilné, keď organizovaná mládež napadla príslušníkov etnických a náboženských menšín. Ľudia majú právo protestovať a uplatňovať svoje práva na slobodu prejavu a pokojné zhromažďovanie. Nemali by byť zabíjaní, zranení alebo zatýkaní len preto, že vyjadrujú svoje názory, ale mali by mať možnosť počítať s ochranou orgánov pri uplatňovaní svojho práva na pokojné zhromažďovanie. Od augusta etiópske bezpečnostné sily použili neprimeranú silu na rozohnanie pokojných demonštrantov, ktorí žiadali prepustenie zadržaných opozičných lídrov Jawara Mohammeda a Bekeleho Gerbu, pričom zabili najmenej 20 ľudí v zónach Západná Hararghe a Bale v provincii Oromia. Ľudia majú právo protestovať a uplatňovať svoje práva na slobodu prejavu a pokojné zhromažďovanie. Nemali by byť zabíjaní, zranení alebo zatýkaní len preto, že vyjadrujú svoje názory, ale namiesto toho by mali mať možnosť počítať s ochranou orgánov pri uplatňovaní svojho práva na pokojné zhromažďovanie.

KRIMINALIZÁCIA

Ku kriminalizácii protestov dochádza rôznymi spôsobmi, keď sa úradom nepodarí zabrániť konaniu protestov. Protestujúci boli mnohokrát počas demonštrácií zatknutí a následne obvinení z trestných činov. Kriminalizácia však môže zasahovať do ľudských

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

práv aj pred uskutočnením protestov, a to prostredníctvom hrozby trestných sankcií. Tieto hrozby môžu mať za následok zastrašovanie účastníkov protestov a odradiť ich aj ostatných od účasti na budúcich protestoch. V zásade platí, že účastníci pokojných zhromaždení nesmú byť za svoju účasť vystavení hrozbe trestných sankcií. Trestné sankcie by mohli zahŕňať tresty za účasť na zhromaždení, za jeho organizáciu, za nerozpustenie alebo zatknutie za menej závažné priestupky.

Účasť na zhromaždení: Sankcie za účasť majú často podobu sankcií za nezískanie povolenia od úradov na konanie protestu. Avšak, vyžadovanie povolenia je neprimeraným obmedzením práva na pokojné zhromažďovanie. Organizovanie: Organizátori protestov by nikdy nemali niesť zodpovednosť za konanie ostatných jednotlivých účastníkov. Môžu byť trestne stíhaní len vtedy, ak existuje dostatok dôkazov, že sa sami dopustili rozpoznateľného trestného činu.

Zlyhanie pri rozpustení zhromaždenia: Ak má polícia vážny dôvod nariadiť demonštrantom, aby sa rozišli, musia dostať jasné pokyny a dostatočný čas na to, aby tak urobili. Iba ak sa potom nerozídú, môže byť za určitých okolností zatknutie nevyhnutné a primerané.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Zadržanie za drobné priestupky: Protestujúci sú príliš často neoprávnene obvinení za drobné porušenia trestného zákona. V mnohých prípadoch je cieľom týchto trestných obvinení potlačiť právo na protest. Pripomeňme si, že aj akty občianskej neposlušnosti – nenásilné akcie, ktoré úmyselne porušujú zákon - by mali byť chránené právom na protest. Ak je niekto zatknutý za akt občianskej neposlušnosti, obvinenie, ktorému čelí, by nemalo mať za cieľ obzvlášť prísne ho potrestať za účasť na proteste.

Existuje množstvo nedávnych príkladov, ktoré ukazujú, že trestné sankcie sú stále bežnou praxou na celom svete.

Napríklad v Alžírsku. Amnesty International v minulosti vyzvala Alžírsko, aby bezpodmienečne prepustili ľudí, ktorí pokojne demonštrovali. Boli zadržaní len preto, že uplatňovali svoje právo na slobodu prejavu, združovania a pokojného zhromažďovania. Po prezidentských voľbách v decembri 2018 bolo v rámci pokračujúcej vlny zatýkania zo strany úradov svojvoľne zadržaných najmenej 76 protestujúcich. Občianski aktivisti, novinári a politickí lídri sú medzi tými, ktorí v súčasnosti čelia rôznym obvineniam na základe trestných činov uvedených v trestnom zákonníku vrátane "zhromažďovania bez zbrane", "poškodzovania národnej bezpečnosti", "poškodzovania morálky armády" a "urážania verejných činiteľov". Prenasledovanie pokojných demonštrantov určite nie je

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

odpoveďou, ktorú Alžírčania, ktorí vyšli do ulíc a požadovali rozsiahle reformy, očakávali. Alžírské orgány nasadzujú hrozbu trestných stíhaní proti desiatkam pokojných demonštrantov, zrejme v snahe zastrašiť a umlčať kritické hlasy. Použitie vykonštruovaných obvinení súvisiacich s národnou bezpečnosťou a armádou je obzvlášť poburujúce. Od februára 2019 dosiahol celkový počet trestných stíhaní pokojných

demonštrantov viac ako 1 400, ako uvádzajú miestne ľudskoprávne organizácie a právnici, ktorí monitorujú situáciu na mieste. Dňa 21. februára 2019 boli počas protestu v Alžíri pri príležitosti výročia hnutia "Hirak" zatknutí a vzatí do predbežnej väzby dvaja pokojní demonštranti - Yasmine Si Hadj Mohand a Hamid Hamadeche. Yasmine Si Hadj Mohandová, 34-ročná, ktorá žije vo Francúzsku a pracuje ako inžinierka, je odvtedy vo väzbe a nemá možnosť kontaktovať svoju rodinu. Je obvinená z účasti na "neozbrojenom zhromaždení". Počas iného pochodu v Alžíri 29. februára bola svojvoľne zatknutá skupina 56 pokojných demonštrantov. Podľa jedného z ich právnikov je najmenej 20 z nich stíhaných na základe obvinenia z "podnecovania k neozbrojenému zhromaždeniu". Amnesty International sledovala súdne procesy s protestujúcimi v Alžírsku a vytrvalo vyzývala Alžírsko, aby nezastrašovali protestujúcich a nevystavovali ich svojvoľnému zatýkaniu a trestnému stíhaniu len pre uplatnenie slobody prejavu a zhromažďovania.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

V Alžírsku Amnesty International uskutočnila rozhovor s Raoufom Raisom, pokojným demonštrantom, ktorý bol zatknutý počas pochodu 1. novembra 2019 a dva mesiace bol predbežne zadržávaný vo väznici El Harrach. Bol odsúdený za "poškodzovanie národnej bezpečnosti" za to, že niesol vlajku, a odsúdený na dvojmesačný podmienený trest odňatia slobody. Následne bol v deň vynesenia rozsudku prepustený. Odvolacie zasadnutie je naplánované na 26. marca. Všetky osoby zadržané výlučne za uplatňovanie svojho práva na slobodu prejavu, združovania alebo pokojného zhromažďovania musia byť okamžite a bezpodmienečne prepustené a všetky obvinenia proti nim musia byť stiahnuté.

© Tomás Ramírez Labrousse | Amnistía Internacional Argentina

Ďalším príkladom je Angola. V januári a februári 2019 bolo zatknutých 63 protestujúcich za účasť na pokojnom proteste. Dňa 5. februára 2020 bolo 59 protestujúcich oficiálne obvinených zo "zločineckého združovania", "vzbury", "urážky štátu" a "verejného

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

výtržníctva a odporu". Šesť protestujúcich, Filipe Macaia Luemba, Alberto Puna "Sapiente", Pedro Macaia Conde, Joaquim Júnior Bety, Ruben Mavungo Domingos a Francisco Barros Muanda, bolo svojvoľne zadržovaných v civilnej väznici provincie Cabinda od 29. januára a 1. februára 2019. Zásah orgánov proti pokojným demonštrantom v Cabinde narušilo právo na slobodu prejavu a pokojné zhromažďovanie v Angole. Amnesty International na prípad upozornila a požadovala, aby boli okamžite stiahnuté všetky obvinenia voči 59 protestujúcim, keďže boli obvinení výlučne za pokojné uplatňovanie svojich práv na slobodu prejavu a pokojné zhromažďovanie. Angola musí zabezpečiť, aby sa plne rešpektovali, chránili, podporovali a naplňali práva na slobodu

prejavu a pokojné zhromažďovanie a aby sa aktivistom v Cabinde zaručilo právo slobodne vyjadrovať svoje názory bez obáv z represíí a nezákonných obmedzení. Samotné zákroky úradov voči demonštrantom prišli ako reakcia na žiadosť Cabindy o nezávislosť. Cabinda ňou získala štatút protektorátu portugalskej koruny. Cabinda sa nachádza na kúsku zeme medzi Konžskou demokratickou republikou a Konžskou republikou. Je medzinárodne uznaná ako súčasť Angoly a produkuje väčšinu vývozu ropy z krajiny. Separatistické skupiny sa usilujú o nezávislosť alebo autonómiu od Angoly už viac ako 20 rokov. Pokusy angolskej vlády rokovať so zástupcami kabindských separatistických skupín neboli

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

úspešné. Tajomník Hnutia za nezávislosť Cabindy (Movimento Independista de Cabinda - MIC) zaslal 7. januára 2019 oznámenie prezidentovi Angolskej republiky João Manuelovi Gonçalvesovi Lourencovi a kópie vláde provincie Cabinda, veleniu provinčnej polície, prokurátorovi republiky, angolským politickým stranám a iným orgánom, aby ich

informoval o pokojnom proteste naplánovanom na 1. februára. MIC požiadalo o prítomnosť angolskej polície na proteste, aby bola zaistená bezpečnosť protestujúcich. Angolské bezpečnostné sily zatkli 28. januára v provincii Cabinda osem mladých aktivistov MIC v ich domoch. Pripravovali letáky na pokojný protest 1. februára. Nasledujúci deň polícia zatkla 18 ľudí vrátane rodinných príslušníkov a kolegov zadržaných mladých aktivistov, ktorí pokojne protestovali a žiadali ich prepustenie pred budovou Úradu pre vyšetrovanie trestných činov v Cabinde. Protestujúci vyšli 1. februára do ulíc Cabindy, aby oslávili 134. výročie podpísania zmluvy zo Simulambuca a zopakovali výzvy na nezávislosť Cabindy od Angoly. Vyzvali tiež na prepustenie osôb, ktoré boli predtým zatknuté. Polícia v ten deň zatkla 32 protestujúcich. Dňa 12. februára polícia zatkla ďalšieho aktivistu údajne za jeho účasť na tom istom pokojnom proteste.

Ďalším štátom, kde Amnesty International zaznamenala porušenia práva na protest je Rusko. Ľudia vyšli do moskovských ulíc v počte, ktorý sa už mnoho rokov nevyskytol na

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

pokojných zhromaždeniach, aby protestovali proti zákazu účasti nezávislých kandidátov vo voľbách. Moskovskí volební úradníci svojvoľne zneplatnili kandidatúru politikov, ktorí spochybnili kandidátov podporovaných vládnuou stranou Jednotné Rusko a primátorom Moskvy, vernými stúpenkami Kremľa. Úrady zvolili zjavne diskriminačný prístup, keď diskvalifikovali niektorých volebných kandidátov na základe svojvoľných dôvodov a v podstate chybného procesu, prostredníctvom ktorého sa mohli odvolať. Keď tisíce ľudí vyšli do ulíc na protest, bola do akcie zapojená poriadková polícia, ktorá použila neprimeranú silu. Polícia jasne vyprovokovala násilie, ale protesty zostali v drvivej väčšine pokojné. Viac ako 2 600 ľudí bolo zadržaných a desiatky pokojných demonštrantov policajti zbili. Úrady všetko, čo mohli, aby potlačili ľudské práva. V atmosfére rastúcej nespokojnosti verejnosti v Moskve aj v celej krajine nielenže použili všetky triky na prenasledovanie a zastrašovanie.

Zatýkalo sa aj v Hong Kongu. Dňa 18. apríla 2020 bolo zatknutých 15 prominentných

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

prodemokratických lídrov a aktivistov za ich úlohu pri organizovaní a účasti na "nepovolených zhromaždeniach" v roku 2019. Išlo o jeden z mnohých prípadov, v ktorých sa polícia spolieha na nejasné nariadenie o verejnom poriadku, ktoré sa v roku 2019 často používalo na zakazovanie a rušenie zväčša pokojných protestov. Tieto zatýkania boli ďalším ťažkým úderom pre už aj tak obmedzenú slobodu pokojného zhromažďovania v Hongkongu. Tieto obvinenia boli založené na nariadení o verejnom

poriadku, ktorého ustanovenia a uplatňovanie nespĺňajú medzinárodné právo v oblasti ľudských práv a normy týkajúce sa práva na pokojné zhromažďovanie. Výbor OSN pre ľudské práva opakovane vyjadril obavy, že uplatňovanie nariadenia o verejnom poriadku môže umožniť nadmerné obmedzenie práva na pokojné zhromažďovanie, a vyzval na jeho preskúmanie. Je alarmujúce, že polícia v Hong Kongu zatkla v rokoch 2019 až 2020 viac ako 7000 ľudí v súvislosti s prevažne pokojnými protestmi, ktoré sa konali od júna 2019. Toto pokračujúce stíhanie organizátorov a účastníkov protestov má ničujúci účinok na slobodu pokojného zhromažďovania a prejavu v Hongkongu. Podľa medzinárodného práva a noriem v oblasti ľudských práv si účasť na zhromaždeniach a ich organizovanie nevyžaduje predchádzajúce povolenie štátu. Neoznámenie zhromaždenia úradom by nemalo viesť k nezákonnosti účasti na zhromaždení a samo osebe by nemalo slúžiť ako dôvod na zatknutie účastníkov alebo organizátorov alebo na uloženie neprimeraných sankcií, ako je napríklad obvinenie z trestných činov.

Podľa článkov 14 - 15 hongkonskej vyhlášky o verejnom poriadku sa od tých, ktorí chcú

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

zorganizovať protest, vyžaduje, aby pred uskutočnením zhromaždenia získali od polície "oznámenie o nepovolených protestoch". Polícia má právomoc zakázať verejné zhromaždenia alebo uložiť požiadavky či podmienky pre verejné zhromaždenia, ak to "odôvodnene považuje za potrebné v záujme národnej bezpečnosti alebo verejnej bezpečnosti, verejného poriadku alebo ochrany práv a slobody iných osôb". Občiansky ľudskoprávny front podal v uvedených termínoch žiadosti o organizovanie zhromaždení,

ale polícia vydala vo všetkých troch prípadoch zamietavé stanoviská. Keďže protesty sa v druhej polovici roka 2019 stávali častejšími a rozsiahlejšími, hongkonská polícia v skutočnosti prijala tvrdší prístup k obmedzovaniu verejných zhromaždení, od zrušenia už vydaných "oznámení o nevzniesení námietky" pre účastníkov pochodov až po priame namietanie proti protestom z dôvodu "obáv o verejnú bezpečnosť". Od 9. júna do 31. decembra 2019 polícia zakázala 47 z 537 žiadostí o verejné sprievody alebo zhromaždenia. Medzinárodné právo v oblasti ľudských práv stanovuje, že každý, kto chce usporiadať demonštráciu, by mal mať možnosť tak urobiť bez toho, aby potreboval povolenie alebo súhlas orgánov. Štáty môžu vyžadovať predchádzajúce oznámenie zhromaždení, ale takéto režimy oznamovania by nemali byť zbytočne byrokratické a mali by slúžiť len na to, aby orgánom umožnili uľahčiť konanie zhromaždení a umožnili im

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

priať opatrenia na ochranu verejnej bezpečnosti a práv iných osôb. Od Dáždnikového hnutia v roku 2014 bolo zatknutých mnoho tisíc ľudí z dôvodu ich účasti na protestoch, ktoré sa konali v rokoch 2014 a 2019. Boli stíhaní na základe nejasných obvinení súvisiacich s "nezákonným zhromažďovaním", "nepovoleným zhromažďovaním" alebo "verejným nepokojom". Tieto nejasné a nejednoznačné obvinenia sa zdali byť politicky motivované a mali slúžiť ako zámienka na odradenie od pokojného výkonu práva na pokojné zhromažďovanie a vyjadrovanie.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

6. DIGITÁLNE OBMEDZENIA

37

Voľný tok informácií je v čase občianskych nepokojov nevyhnutný, a keďže sa náš digitálny život čoraz viac prelína s reálnym svetom - možnosť zdieľať informácie online je úzko spojená s právom na slobodu prejavu. Digitálne služby a priestory výrazne prispievajú k organizácii, monitorovaniu a posilňovaniu protestných hnutí. Technológie koncového šifrovania, pseudonymy a iné digitálne bezpečnostné prvky umožňujú jednotlivcom spájať sa a mobilizovať bez zbytočného zasahovania. Tieto výkonné nástroje neostali bez povšimnutia vlád, ktorých cieľom je obmedziť slobodu prejavu a protestné aktivity. Opatrenia ako vypínanie internetu, sledovanie a cenzúra sú určené na udržanie kontroly nad digitálnym priestorom, ako aj na zhromažďovanie informácií o aktivistoch.

Vypínanie internetu: Vypínanie internetu sa vzťahuje na prípady, keď vlády blokujú prístup k celému internetu alebo jeho časti. Vypínanie internetu môže mať výrazný ochromujúci účinok na právo na pokojné zhromažďovanie, pretože oslabuje najmä schopnosť organizátorov komunikovať a propagovať podujatie a rýchlo a účinne mobilizovať veľkú skupinu ľudí. Prax blokovania komunikácie môže mať za následok znemožnenie organizácie alebo propagácie zhromaždenia online. Okrem toho blokovanie internetu takmer nikdy nespĺňa požiadavky nevyhnutnosti a primeranosti, čo z neho robí nezákonné obmedzenie práva na slobodu pokojného zhromažďovania. Okrem toho, keďže internet je základnou súčasťou infraštruktúry krajiny, počas výpadku internetu sú obmedzené aj verejné, hospodárske a vzdelávacie služby. Podniky, ktoré poskytujú tieto služby, ako napríklad poskytovatelia internetových služieb, majú povinnosť brániť a chrániť ľudské práva. Ich vyhovenie vládnym požiadavkám na prerušenie prístupu na

priklady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

internet môže obmedziť výkon práva na slobodu prejavu a iných práv. Spoločnosti by preto mali prijať opatrenia zamerané na zabránenie prerušeniu prístupu na internet alebo na zmiernenie jeho nepriaznivého vplyvu na ľudské práva, pričom by mali zohľadniť možný nepriaznivý vplyv týchto opatrení na ľudské práva.

V Mauritánii vypli internet po prezidentských voľbách – ide o porušenie práva na slobodu prejavu. To zabránilo novinárom, obhajcom ľudských práv a členom opozície v slobodnom prístupe a výmene informácií ako aj k legitímnemu vyjadrovaniu názorov prípadne kritiku – tá predstavuje, spolu s možnosťou protestovať, dôležitý prostriedok na vyjadrenie ich názoru na situáciu v oblasti ľudských práv v krajine po prezidentských voľbách. Navyše, po voľbách bolo zatknutých niekoľko predstaviteľov opozície, vrátane Samba Thiam, vodcu Progresívnych síl za zmenu, a Cheikhna Mohamed Lemine Cheikh, vedúceho kampane koalície Sawab/Initiative de resurgence du mouvement abolitionniste (Iniciatíva za obnovu abolitionistického hnutia) v štvrti Ksar v Nouakchotte. Amnesty International nenašla v ich prípadoch pádny dôvod na ich zatknutie a vyzvala na ich

priklady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

prepustenie, ale taktiež na to, aby úrady a politici Mauritánie prestali manipulovať s rozdeľujúcimi a nenávisťnými frázami a namiesto toho dôsledne rešpektovali, podporovali a naplňali ľudské práva všetkých ľudí, vrátane migrantov a utečencov. Všetky štáty, vrátane Mauritánie, musia zabezpečiť, že reštrikcie priamo na protestoch alebo tie v digitálnom priestore, napríklad v podobe vypnutia internetu, budú uplatnené len v nevyhnutných prípadoch. Vo všeobecnosti však platí, že pri väčšine situácií je nutné, aby štáty a ich zložky zachovali zdržanlivosť a k reštrikciám pristúpili len v absolútne nevyhnutných prípadoch.

Umlčovanie protestov sa nevyhlo ani Egyptu. Amnesty International zdokumentovala, ako egyptské bezpečnostné sily uskutočnili rozsiahle zatýkanie demonštrantov, zhromaždili novinárov, právnikov v oblasti ľudských práv, aktivistov, protestujúcich a politických predstaviteľov v snahe umlčať kritikov a zabrániť ďalším protestom. Vláda tiež pridala BBC a Alhurra news na zoznam 513 ďalších webových stránok, ktoré už boli v Egypte zablokované, a narušila online aplikácie na zasielanie správ s cieľom zmať ďalšie protesty. Svet sa nesmie mlčky prizerať, ako prezident al-Sísí pošliapava práva Egypťanov na pokojné protesty a slobodu prejavu. Namiesto toho, aby egyptské úrady stupňovali

priklady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

represie, musia okamžite prepustiť všetkých zadržaných za pokojné uplatňovanie práva na slobodu prejavu a zhromažďovania a umožniť pokračovanie ďalších piatkových

protestov. Na ikonickom káhirskom námestí Tahrír, ako aj v Alexandrii, Dumyate, Mahale a v Suede sa zhromaždili davy protestujúcich, ktorí skandovali heslá proti vláde prezidenta al-Sísího a odsudzovali korupciu a zadržiavanie. Reakcia orgánov bola rýchla. Amnesty International overila tri videozáznamy, na ktorých je vidieť, ako policajti bijú demonštrantov, ktorých vzali do väzby, a ako strieľajú slzotvorným plynom, aby rozhnali davy pokojných demonštrantov. Na jednom z videí je vidieť, ako policajti bijú neozbrojeného demonštranta a potom ho vlečú do obrneného vozidla, zatiaľ čo iný policajt strieľal vtáčou muníciou na ľudí utekajúcich pred vozidlami. Na základe overených videozáznamov, na ktorých sú egyptské bezpečnostné sily, Amnesty International identifikovala vozidlá ako obrnené vozidlá MIDS francúzskej výroby a IVECO talianskej výroby. Amnesty International už predtým zdokumentovala používanie francúzskych vozidiel MIDS pri potláčaní protestov v Egypte. Tieto zásahy boli šokom, pretože úrady si mysleli, že protestujúcich natrvalo zastrašili taktikou tvrdej ruky za posledných šesť rokov vrátane svojvoľného zatýkania a použitia neprimeranej sily vrátane smrtiacej sily. Stovky zadržaných boli zadržiavaní v táboroch ústredných

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

bezpečnostných síl bez prístupu k právnikom alebo rodinám. Niektorí z nich boli neskôr prepustení, ale podľa Egyptského centra pre hospodárske a sociálne práva a právnikov bolo najmenej 274 osôb predvedených pred Najvyššiu štátnu bezpečnostnú prokuratúru (SSSP) a najmenej 146 pred miestne prokuratúry v Káhire. Podľa právnikov sa prokurátori pýtali podozrivých na ich účasť na protestoch a povedali im, že sú vyšetrovaní na základe obvinení, ktoré zahŕňajú "napomáhanie teroristickej skupine pri dosahovaní jej cieľov", "šírenie falošných správ", "účasť na nepovolených protestoch" a "zneužívanie sociálnych médií" na šírenie informácií "teroristickej skupiny", čo je termín používaný na označenie Moslimského bratstva, a potom nariadili ich zadržanie na 15 dní.

Amnesty International zdokumentovala aj zatknutie piatich novinárov. Sayed Abdellah, ktorý na svojom účte na Facebooku zdieľal správy o protestoch v Suez, bol zatknutý doma 22. septembra a Mohammed Ibrahim, zakladateľ známeho blogu "Oxygen Egypt", bol zatknutý za zverejňovanie videí o protestoch, keď sa 21. septembra zúčastnil na policajnej stanici v Káhire v rámci podmienok podmieneného prepustenia.

Prominentnú právničku a aktivistku v oblasti ľudských práv Mahienour el-Masryovú zadržali 22. septembra okolo 19.00 h muži v civile a naložili ju do minivanu po tom, ako opustila budovu SSSP, kde zastupovala zadržaného právnika v oblasti ľudských práv.

Neskôr ju vypočul prokurátor SSSP na základe nepodložených obvinení vrátane "napomáhania teroristickej skupine pri dosahovaní jej cieľov" a "šírenia nepravdivých správ" v prípade, ktorý sa datuje od protestov, ktoré sa konali v marci 2019, a následne nariadil jej zadržanie až do vyšetovania. Najmenej traja ľudia boli zatknutí aj vo svojich domovoch v Suez vrátane Rashada Mohammeda Kamala, odborového predáka, ktorý sa tiež zúčastnil na protestoch. Úrady pokračovali v zatýkaní aj v celom Egypte, pričom v skorých ranných hodinách 24. septembra zatkli najmenej sedem straníckych lídrov a právnikov. Medzi ďalšími zatknutými politikmi je Abed Aziz Hussein, podpredseda strany Karama, po vyhlásení, ktorým strana oznámila, že v reakcii na bezprecedentné represie pozastavuje svoju činnosť, a AbdelNasser Ismail, podpredseda strany Ľudová socialistická koalícia. Amnesty International pozorovala a overila prebiehajúce aktivity zamerané na narušenie siete, ktoré sa zameriavajú na webový obsah a mediálne platformy, ako napríklad BBC News, a webové služby vrátane komunikačných aplikácií, ako napríklad Wire. Tie boli buď zablokované, alebo obmedzené, čo sťažuje komunikáciu alebo prístup k informáciám. Amnesty dostala aj upozornenia na dočasné prerušenie

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

služieb v aplikáciách WhatsApp a Signal. Zdá sa, že úrady skúšajú nové taktiky rušenia siete, aby obmedzili možnosti ľudí pristupovať k informáciám, bezpečne komunikovať a organizovať sa. Sledujú, ako sa ľudia prispôbujú, a učia sa vyvíjať protiopatrenia. Najvyššia rada pre reguláciu médií potvrdila, že webová stránka BBC News bola zablokovaná z dôvodu "nepresného" spravodajstva o demonštráciách. Egyptská štátna informačná služba tiež varovala zahraničných spravodajcov, že by mali "pri pokrývaní egyptských záležitostí a správ dodržiavať medzinárodne uznávané profesionálne normy".

Brutálne zásahy proti protestom a slobode prejavu sú typické aj pre Bielorusku. Ešte pred vypuknutím vojny na Ukrajine Amnesty International zdokumentovala sériu vážnych zásahov bieloruských úradov a polície do práva na slobodu prejavu, zhromažďovania a združovania. V Bielorusku ide doslova o ľudskoprávnu krízu. Jej súčasťou sú brutálne zásahy voči pokojným demonštrantom, ale aj výpadky internetu počas dní, kedy sa konali demonštrácie - všeobecne sa predpokladá, že bol výsledkom vládných zásahov do činnosti poskytovateľov telekomunikačných služieb - nepriaznivo ovplyvnil práva na slobodu prejavu, pokojné zhromažďovanie a schopnosť ľudí slobodne vyhľadávať, prijímať a šíriť informácie. Ľudia v Bielorusku čelia hroznému porušovaniu ľudských práv v takom rozsahu, aký krajina nezažila od získania nezávislosti. Tisíce ľudí boli svojvoľne zadržané, rozšírilo sa mučenie a iné kruté zaobchádzanie a najmenej štyria protestujúci zomreli. V

stávke je veľa. Situácia bola a je kritická aj v Mjanmarsku. Od januára 2019 došlo k výraznej eskalácii bojov medzi mjanmarskou armádou a Arakanskou armádou (AA). Amnesty International zdokumentovala závažné porušenia medzinárodného humanitárneho práva a ľudských práv zo strany mjanmarskej armády vrátane nezákonných útokov, pri ktorých boli zabití a zranení civilisti, svojvoľného zatýkania, mučenia a iného zlého zaobchádzania, mimosúdnych poprav, nútených zmiznutí a nútených prác. Niektoré z týchto porušení sa považujú za vojnové zločiny. Amnesty International tiež zdokumentovala zneužívanie zo strany AA vrátane únosov a svojvoľného zbavovania slobody. Mnohých porušení, ktoré Amnesty International zdokumentovala, sa dopustili vojaci 22. a 55. ľahkej pešej divízie (LID) mjanmarskej armády. Ďalšie porušenia spáchali vojaci z jednotiek patriacich pod Západné velenie, regionálne vojenské velenie so sídlom v Rakhinskom štáte, ktoré je od augusta 2017 zapletené do zverstiev voči rohinskému obyvateľstvu. Viac ako 730 000 rohinských žien, mužov a detí bolo nútených utiecť pred ničivou kampaňou násilia, ktorá zahŕňala rozsiahle zabíjanie,

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

znásilňovanie a sexuálne násilie a vypálenie stoviek rohinských domov a dedín.

AMNESTY
INTERNATIONAL

Vyšetrovacia misia OSN vyzvala na vyšetrovanie a súdenie vysokých vojenských predstaviteľov za zločiny proti ľudskosti, vojnové zločiny a genocídu. Amnesty International opätovne vyzýva Bezpečnostnú radu OSN, aby situáciu v Mjanmarsku postúpila Medzinárodnému trestnému súdu (ICC), zaviedla komplexné globálne zbrojné embargo a uvalila cielené finančné sankcie na vysokých predstaviteľov zodpovedných za závažné porušenia a zločiny.

43

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

7. DOHL'AD

44

Hoci internet a súvisiace technológie vytvorili nový priestor na celosvetovú mobilizáciu jednotlivcov, zároveň sa považujú za súčasť "najväčšej špionážnej mašinerie, akú kedy svet videl". Tretie strany vrátane štátov, korporácií a neštátnych subjektov môžu monitorovať a zhromažďovať informácie o združeniach a jednotlivcoch, ktorí sa zhromažďujú po celom svete. Takéto špionážne techniky nielenže narúšajú práva jednotlivcov na súkromie, slobodu prejavu, pokojné zhromažďovanie a združovanie, ale ohrozujú aj dôveru jednotlivcov a združení vo využívanie digitálnych technológií na ďalšie umožnenie ich ľudských práv.

Nasledujúce príbehy poukazujú na niekoľko problémov týkajúcich sa sledovania a práva na súkromie.

Amnesty International žiada zákaz používania technológie rozpoznávania tváre na masové sledovanie. V kontexte rasovo diskriminačnej policajnej práce a rasového profilovania černochoch by používanie technológie rozpoznávania tváre (FRT) mohlo prehĺbiť porušovanie ľudských práv políciou a zároveň by mohlo narušiť právo na pokojný protest a právo na súkromie. Orgány činné v trestnom konaní denne porušujú ľudské práva ľudí na uliciach. Potrebujeme, aby si polícia plnila svoje povinnosti a zabezpečila ľudské právo na protest proti zabíjaniu zo strany polície a právo novinárov o ňom informovať. Orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť uľahčovať právo na pokojný protest - nie ho potláčať. Sme hrdí na to, že môžeme stáť po boku organizácií, ako sú Algorithmic Justice League, ACLU, Electronic Frontier Foundation a ďalšie, ktoré upozorňujú na nebezpečenstvá FRT. Amnesty vyzýva na zákaz používania, vývoja,

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

výroby, predaja a vývozu technológie rozpoznávania tváre na účely masového sledovania políciou a inými štátnymi orgánmi. Technológia rozpoznávania tváre (FRT) je súhrnný pojem, ktorý sa používa na označenie súboru aplikácií, ktoré vykonávajú špecifickú úlohu pomocou ľudskej tváre na overenie alebo identifikáciu jednotlivca. FRT môže vytvoriť prostriedky na identifikáciu a kategorizáciu ľudí v širokom rozsahu na základe ich fyzických znakov vrátane pozorovania alebo odvodenia chránených charakteristík - napríklad rasy, etnického pôvodu, pohlavia, veku, zdravotného postihnutia. Táto technológia zaznamenala v posledných rokoch obrovský rozmach - najmä v oblasti presadzovania práva.

Napríklad spoločnosť FRT Clearview AI tvrdí, že len v USA spolupracuje s viac ako 600 orgánmi presadzovania práva. Aj ďalšie spoločnosti FRT, ako napríklad Dataworks Plus, predávajú svoje systémy policajným oddeleniam v celej krajine. Sme svedkami toho, že

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

sa to denne deje v Spojených štátoch, kde policajné oddelenia po celej krajine používajú FRT na identifikáciu protestujúcich. Používanie FRT políciou porušuje ľudské práva viacerými spôsobmi. Po prvé, v kontexte rasovo diskriminačnej policajnej práce a rasového profilovania černochoch by používanie FRT mohlo prehĺbiť porušovanie ľudských práv políciou, ktorá sa zameriava na černošské komunity. Výskumom sa neustále zisťuje, že systémy FRT spracúvajú niektoré tváre presnejšie ako iné, a to v závislosti od kľúčových charakteristík vrátane farby pleti, etnického pôvodu a pohlavia. Napríklad Národný inštitút pre štandardy a technológie (NIST) meral vplyv rasy, veku a pohlavia na popredné systémy FRT používané v USA - podľa Dr. Charlesa H. Romina, riaditeľa NIST, "štúdiá namerala vyššiu mieru falošne pozitívnych výsledkov u žien, Afroameričanov a najmä u Afroameričaniek".

Výskumníci z Georgetownskej univerzity ďalej varujú, že FRT "bude mať neprimeraný vplyv na Afroameričanov", a to najmä preto, že na zoznamoch americkej polície je výrazne viac čiernych tvárí ako bielych. "Policajné systémy na rozpoznávanie tvárí nielenže dosahujú horšie výsledky v prípade Afroameričanov; Afroameričania sú tiež častejšie zaradení do týchto systémov a podliehajú ich spracovaniu" ("The Perpetual Line-Up: (2016): Neregulované policajné rozpoznávanie tvárí v Amerike", Clare Garvie, Alvaro Bedoya, Jonathan Frankle, Centrum pre súkromie a technológie na Georgetown Law, Georgetown University, Washington DC).

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Po druhé, ak sa FRT používa na identifikáciu a hromadný dohľad, "riešenie" problému miery presnosti a zlepšenie miery presnosti pre už marginalizované alebo znevýhodnené skupiny nerieši vplyv FRT na právo na pokojný protest, ako aj na právo na súkromie. Napríklad ľudia čiernej pleti už zažívajú neprimerané zásahy do súkromia a iných práv a "zlepšenie" presnosti môže znamenať len zvýšenie dohľadu a znevýhodnenie už aj tak znevýhodnenej komunity.

FRT zahŕňa rozsiahle hromadné monitorovanie, zhromažďovanie, uchovávanie, analýzu alebo iné využívanie materiálov a zhromažďovanie citlivých osobných údajov (biometrické údaje) bez individualizovaného dôvodného podozrenia z trestného činu - čo sa rovná masovému sledovaniu bez rozdielu. Amnesty International sa domnieva, že masové sledovanie bez rozdielu nikdy nepredstavuje primeraný zásah do práva na

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

súkromie, slobody prejavu, slobody združovania a pokojného zhromažďovania.

Štáty musia tiež rešpektovať, chrániť a naplňovať právo na pokojné zhromažďovanie bez diskriminácie. Právo pokojne sa zhromažďovať je základným právom nielen ako prostriedok politického prejavu, ale aj na ochranu iných práv. Pokojné protesty sú základným aspektom živej spoločnosti a štáty by mali uznať pozitívnu úlohu pokojných protestov pri posilňovaní ľudských práv.

Práve možnosť byť súčasťou anonymného davu často umožňuje mnohým ľuďom zúčastňovať sa na pokojných zhromaždeniach. Ako uviedol osobitný spravodajca OSN pre podporu a ochranu práva na slobodu názoru a prejavu David Kaye: "V prostrediach, ktoré sú vystavené rozsiahlemu nezákonnému sledovaniu, cieľové komunity o takýchto pokusoch o sledovanie vedia alebo ich tušia, čo následne formuje a obmedzuje ich schopnosť uplatňovať právo na slobodu prejavu [a] združovania".

Preto tak, ako samotná hrozba sledovania vytvára chladiaci účinok na slobodné vyjadrovanie aktivít ľudí online, používanie technológie rozpoznávania tváre bude odrádzať ľudí od slobodnej účasti na pokojných zhromaždeniach na verejných priestranstvách.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Vlna miestnych právnych predpisov v roku 2019 priniesla obmedzenia používania FRT pri presadzovaní práva v mnohých mestách USA vrátane San Francisca a Oaklandu v Kalifornii a Somerville a Brookline v Massachusetts. San Diego pozastavilo používanie FRT v rámci presadzovania práva od januára 2020. Portland v štáte Oregon v súčasnosti zvažuje postupný zákaz používania štátnymi aj súkromnými subjektmi. Zákonodarcovia v Massachusetts medzitým diskutujú o celoštátnom zákaze používania FRT zo strany vlády.

Amnesty žiada zákaz používania, vývoja, výroby, predaja a vývozu technológie rozpoznávania tváre na účely masového sledovania políciou a inými štátnymi orgánmi. Sme hrdí na to, že môžeme stáť po boku organizácií ako Algorithmic Justice League, ACLU, Electronic Frontier Foundation a ďalších, ktoré upozorňujú na nebezpečenstvá FRT.

Napriek rozsiahlym sťažnostiam na jeho vplyv na ľudské práva brazílsky Senát urýchlene schválil zákon "PLS 2630/2020", tzv. "Fake News". Zákonu chýbala nevyhnutne široká a intenzívna spoločenská účasť, ktorá charakterizovala vývoj brazílskeho rámca občianskych práv na internete z roku 2014, a teraz sa nachádza v poslaneckej snemovni. Komora organizuje sériu verejných vypočutí, ktoré by sa mali zväziť pred zverejnením

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

nového návrhu textu.

Diskusia o sledovateľnosti sa sústredila najmä na škodlivé koordinované konanie v aplikácii WhatsApp, ktorá je najpopulárnejším nástrojom na zasielanie šifrovaných správ v Brazílii. O vplyve na iné nástroje a služby, ako sú Telegram, Signal alebo iMessage, sa diskutovalo minimálne. WhatsApp používa špecifickú implementáciu ochrany súkromia podľa návrhu, ktorá chráni používateľov tým, že preposielanie je pre aplikáciu na súkromné správy nerozoznateľné od iných druhov komunikácie. Keď teda používateľ aplikácie WhatsApp prepošle správu pomocou šípky, slúži na označenie informácie o preposlaní na strane klienta (a spočíta, či je to viac ako 5-krát alebo nie), ale skutočnosť, že správa bola preposlaná, nie je viditeľná pre server WhatsApp. V takomto scenári by mandát na sledovanie prevzal túto informáciu, ktorá bola predtým pre server neviditeľná, a zviditeľnil by ju, čo by ovplyvnilo bezpečnú implementáciu ochrany súkromia podľa návrhu a narušilo by očakávania používateľov v oblasti ochrany súkromia a bezpečnosti.

Hoci nevieme, ako bude poskytovateľ služieb implementovať akýkoľvek mandát na sledovateľnosť ani za akú cenu pre bezpečnosť a súkromie, v konečnom dôsledku akákoľvek implementácia naruší očakávania používateľov v oblasti súkromia a bezpečnosti a bolo by ťažké ju implementovať tak, aby zodpovedala súčasným normám bezpečnosti a súkromia. Takéto zmeny vzdávajú spoločnosti od technických zásad zameraných na ochranu súkromia a minimalizáciu údajov, ktoré by mali charakterizovať bezpečné aplikácie na zasielanie súkromných správ. Nižšie sa podrobne venujeme sérii otázok a odpovedí, aby sme vysvetlili, prečo by súčasné znenie dvoch kritických otázok senátneho návrhu zákona narušilo ľudské práva:

PROBLÉM I: Technický mandát, ktorý núti servery na zasielanie súkromných správ sledovať "hromadne preposielané" správy odoslané do skupín alebo zoznamov

Článok 10 návrhu zákona núti aplikácie na zasielanie súkromných správ uchovávať tri mesiace reťaz všetkých správ, ktoré boli "hromadne preposlané". Údaje, ktoré sa majú uchovávať, zahŕňajú používateľov, ktorí hromadné preposielanie uskutočnili, dátum a čas preposlania a celkový počet používateľov, ktorí správu dostali. Návrh zákona definuje "hromadné preposielanie" ako odosielanie tej istej správy viac ako piatimi používateľmi v intervale do pätnástich dní chatovým skupinám, prenosovým zoznamom alebo podobným mechanizmom, ktoré zoskupujú viacerých príjemcov. Táto povinnosť

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

uchovávaní sa vzťahuje len na správy, ktorých obsah sa dostal k 1 000 alebo viac používateľom v priebehu 15 dní. Uchovávané protokoly by sa mali vymazať, ak sa za pätnásť dní nedosiahne prah virality 1 000 používateľov.

Mnohé z najzrejmejších implementácií tohto článku by si vyžadovali, aby spoločnosti uchovávali obrovské množstvo metadát o všetkých komunikáciách používateľov alebo aby prelomili šifrovanie s cieľom získať prístup k užitočnému zaťaženiu zašifrovanej správy. Aj keď sú možné aj iné implementácie, nevieme presne, ako sa ktorýkoľvek poskytovateľ nakoniec rozhodne dodržiavať tieto požiadavky a za akú cenu to bude pre bezpečnosť, súkromie a ľudské práva. V konečnom dôsledku sa všetky takéto implementácie vzdávajú od inžinierstva zameraného na ochranu súkromia a minimalizáciu údajov, ktoré by mali charakterizovať bezpečné aplikácie na zasielanie súkromných správ.

Kedy dochádza k prístupu k záznamom o sledovaní?

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

V treťom odseku článku 10 sa uvádza, že prístup k týmto záznamom sa "uskutoční len na účely určenia zodpovednosti za hromadné zasielanie nezákonného obsahu, aby predstavoval dôkaz v trestnom vyšetrowaní a procesnom trestnom poučení, a to len na základe súdneho príkazu", ako je vymedzené v brazílskom občianskom rámci pre internet. (V Brazílii možno zodpovednosť za ohováranie dosiahnuť prostredníctvom nároku na náhradu morálnej škody podľa občianskeho práva. Je to však aj trestný čin. Osobitní spravodajcovia OSN pre slobodu prejavu a ďalší široko kritizovali trestný čin ohovárania za to, že bráni slobode prejavu).

Text je nejednoznačný. Podľa jedného výkladu sú povinnými prvkami "účel hromadného rozširovania" aj "trestné vyšetrowanie". To znamená, že k metadátam by sa dalo pristupovať len pri vyšetrowaní trestných činov, ktoré zahŕňajú hromadné preposielanie správ. Podľa iného výkladu môže tento článok umožňovať oveľa širší rozsah použitia zaznamenaných informácií o histórii správ. Pri tomto výklade sú prvky súvisiace so zodpovednosťou za hromadné preposielanie nezákonného obsahu a s použitím pri vyšetrowaní trestných činov samostatnými, nezávisle povolenými spôsobmi použitia údajov. V takom prípade by sa uchovávané metaúdaje mohli použiť aj na vyšetrowanie nezákonných činov podľa občianskeho práva súvisiacich s hromadne preposielanými správami a mohli by sa použiť aj na trestné vyšetrowanie nesúvisiace s hromadne preposielanými správami.

Ako sledovateľnosť narúša očakávania používateľov týkajúce sa bezpečného a súkromného zasielania správ?

V bežných implementáciách, vrátane implementácie WhatsApp, pravdepodobnostné koncové šifrovanie zabezpečuje, že protivník nemôže potvrdiť ani vyvrátiť dohady o obsahu správy. To zahŕňa aj potvrdenie konkrétneho odhadu, že správa sa netýkala určitej témy. V takýchto scenároch sledovateľnosť umožňuje niekomu, kto má prístup k metadátam, potvrdiť, že používateľ skutočne odoslal správu, ktorá bola totožná s inou správou (aj keď obsah tejto správy nie je známy). Tým sa vyvráti domnienka, že používateľ v skutočnosti hovoril o niečom úplne inom, vyvráti sa domnienka, že používateľ písal niečo originálne, a vyvráti sa mnoho ďalších možných domniek o obsahu! Vo všeobecnosti platí, že "preposlať" vs. "napísať niečo nové" je druh činnosti, ktorá zásadne

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

súvisí s tým, že o obsahu niečo vieme.

V niektorých prípadoch môže byť skutočnosť, že osoba niečo preposlala, mimoriadne citlivá aj vtedy, keď preposlaná položka nie je nevyhnutne nezákonná, napr. keď niekto, kto sa vyhrážal, chce potrestať niekoho za preposlanie hrozby, alebo keď chce niekto potrestať únik informácií za to, že niečo uniklo. Spoločnosť WhatsApp vykonala špecifickú implementáciu ochrany súkromia podľa návrhu, ktorá chráni používateľov tým, že preposielanie je pre server WhatsApp nerozoznatelné od iných druhov komunikácie.

Ako zasahuje sledovateľnosť pre trestné a občianskoprávne prípady do práva na súkromie a ochranu údajov?

Sledovateľnosť v občianskoprávných a trestnoprávných prípadoch vyvoláva vážne obavy týkajúce sa súkromia a slobody prejavu. Odhalenie kompletného reťazca komunikácie pre hromadne preposielané správy môže byť tiež rušivé osobitným spôsobom, ktorý

priklady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

presahuje zásah v podobe odhalenia individuálnych vzťahov: kompletná história pre určité správy môže odhaliť štruktúru a členstvo celej komunity, napríklad ľudí, ktorí všetci zdieľajú určité presvedčenie alebo záujmy, alebo ktorí hovoria určitým menšinovým jazykom, aj keď nikto z nich nie je v skutočnosti zapojený do nezákonných činností. Otvárajú sa tak možnosti na zneužitie.

Brazília je jednou z mála demokratických krajín s ústavou, ktorá zakazuje anonymitu výlučne v kontexte slobody prejavu. Tento zákaz sa však nevzťahuje na ochranu súkromia ani pri anonymnom prístupe k informáciám. Okrem toho takéto obmedzenie anonymného prejavu nemôže slúžiť na úplné zabránenie prejavu, keď je táto ochrana rozhodujúca na to, aby sa niekto mohol vyjadriť za okolností, keď by mohol byť ohrozený jeho život alebo fyzická integrita.

Úrad osobitného spravodajcu Medziamerickej komisie pre ľudské práva (IACHR) pre slobodu prejavu vysvetlil, že súkromie by sa malo chápať "v širokom zmysle ako každý osobný a anonymný priestor, ktorý je bez zastrašovania alebo odvety a ktorý je nevyhnutný na to, aby si jednotlivec mohol slobodne vytvoriť názor a vyjadriť svoje myšlienky, ako aj vyhľadávať a prijímať informácie bez toho, aby bol nútený identifikovať sa alebo prezradiť svoje názory a presvedčenie alebo zdroje, s ktorými sa radí". Anonymita nechráni používateľov internetu, ktorí sa dopúšťajú "nezákonných prejavov" v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv. Vo všetkých týchto prípadoch úrad IACHR poznamenal, že súdne orgány by boli oprávnené prijať primerané opatrenia na odhalenie totožnosti používateľa zapojeného do nezákonného konania, ako to

stanovuje zákon. Osobitný spravodajca OSN pre slobodu prejavu tiež poznamenal, že "šifrovanie a anonymita poskytujú jednotlivcom a skupinám zónu súkromia online, aby mohli zastávať názory a uplatňovať slobodu prejavu bez svojvoľných a nezákonných zásahov alebo útokov".

Čo by sa mohlo pokaziť pri dosiahnutí mandátu na sledovanie?

Po prvé, preposlanie populárnej správy neznamena, že by ste mali byť automaticky podozriví. Virálnosť správy v skutočnosti nemení práva pôvodného odosielateľa na súkromie a spravodlivý proces ani prezumpciu neviny, ktorá je základnou požiadavkou medzinárodného práva v oblasti ľudských práv. Po druhé, prvá osoba, ktorá do určitého systému súkromných správ vloží nejaký obsah, by mohla byť nesprávne považovaná za

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

autora údajnej nezákonnej správy alebo za autora, ktorý ju masovo preposlal. Po tretie, osoba, ktorá preposlala obsah akýmkoľvek iným spôsobom ako prostredníctvom rozhrania aplikácie na preposielanie, by mohla byť nesprávne považovaná za autora alebo za neho považovaná. Ľudia by mohli byť pasovaní za autorov obsahu, na ktorého tvorbe sa v skutočnosti nepodieľali. Ľudia by sa tiež mohli viac báť zdieľať informácie, ak by si mysleli, že je pravdepodobnejšie, že sa ich niekto pokúsi potrestať za ich úlohu pri ich šírení (čo je tiež veľmi neprimerané opatrenie pre obrovskú väčšinu nevinných používateľov systémov zasielania správ). Napokon, hranica medzi odosielaním a preposielaním správ môže byť rozmazaná buď zo strany vlády, čo vedie k príliš horlivej policajnej kontrole, alebo v očiach verejnosti, čo vedie k autocenzúre. Posledná uvedená skutočnosť tiež vyvoláva vážne obavy o slobodu prejavu.

Ktoré predpoklady sú v diskusii o sledovateľnosti v Brazílii nesprávne?

Cieľom článku 10 je vysledovať každého, kto "hromadne preposlal" správu na účely vyšetrovania alebo stíhania údajných trestných činov. To zahŕňa pôvodcu, ako aj každého, kto správu preposlal, bez ohľadu na to, či sa šírenie uskutočnilo so zlým úmyslom alebo nie. Zástancovia návrhu zákona argumentovali, že hromadné uchovávanie reťazca komunikácie je potrebné na to, aby sa dalo spätne vystopovať, kto bol pôvodcom správy. Tento predpoklad je od začiatku nesprávny.

Po prvé, hoci podrobnosti o tom, ako sa bude vysledovateľnosť vykonávať, vychádzajú z rozhodnutia poskytovateľov o implementácii, nemalo by to nevyhnutne znamenať, že pôjde o hromadné centralizované uchovávanie. To by však bola najjednoduchšia implementácia, preto máme vážne obavy. Hromadné uchovávanie údajov je neprimeraným opatrením, ktoré by postihlo milióny nevinných používateľov namiesto toho, aby sa týkalo len tých, ktorí sú vyšetrovaní alebo stíhaní za nezákonný čin podľa trestného alebo občianskeho práva. Programy hromadného uchovávania údajov môžu byť svojvoľné, aj keď slúžia legitímnemu cieľu a boli prijaté na základe zákona. V tejto súvislosti vysoký komisár OSN pre ľudské práva uviedol, že "nebude stačiť, že [zákonné] opatrenia sú zamerané na nájdenie určitých ihlí v kope sena; správnym meradlom je vplyv opatrení na kope sena vo vzťahu k hrozacej ujme; konkrétne, či je opatrenie nevyhnutné a primerané." Tieto opatrenia nie sú nevyhnutné a primerané riešenému problému.

Po druhé, zákonodarcovia by mali zohľadniť, že metadáta sú podľa brazílskeho zákona o

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

ochrane údajov osobnými údajmi, ak sa týkajú identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby. To znamená, že spoločnosti by mali obmedziť zhromažďovanie, uchovávanie a používanie osobných údajov na údaje na legitímne, konkrétne a výslovné účely a takéto spracúvanie by malo byť relevantné, primerané a nie nadmerné vo vzťahu k účelom, na ktoré sa údaje spracúvajú. Brazílsky najvyšší súd nedávno vydal prelomové rozhodnutie, v ktorom zdôraznil ústavné dôvody ochrany osobných údajov ako základného práva oddeleného od práva na súkromie. Ako tvrdili Bruno Bioni a Renato Leite, "nový precedens Najvyššieho súdu je takým pozoruhodným posunom spôsobu, akým súd analyzoval súkromie a ochranu údajov, pretože mení zameranie z údajov, ktoré sú tajné, na údaje, ktoré sú priradené osobám a môžu ovplyvniť ich individuálny a kolektívny život bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú uchovávané v tajnosti." Zákodarcovia by mali zvážiť vplyv na právo na ochranu údajov, keď žiadajú o mandát na sledovanie vo svetle takéhoto vývoja.

Po tretie, návrh zákona predpokladá, že vysledovateľné musia byť len správy, ktoré sa stanú široko rozšírenými, bez ohľadu na to, či sa šírenie správy uskutočnilo so zlým úmyslom alebo nie. Tento predpoklad je nesprávny v oboch prípadoch.

Po štvrté, návrh zákona ignoruje skutočnosť, že minimalizácia údajov je nevyhnutná v každom systéme ochrany súkromia podľa návrhu a je kľúčovou zložkou brazílskeho

zákona o ochrane údajov. Niektoré systémy boli vyvinuté tak, aby uchovávali menej údajov tým, že nesledujú relevantné informácie a nemajú nevyhnutne rozumný spôsob, ako ich začať sledovať, čo môže viesť k technologickým zmenám, ktoré by porušili očakávania používateľov v oblasti súkromia a bezpečnosti.

Po piate, sledovateľnosť nepomôže vystopovať pôvodcu správy. Používatelia aplikácií na zasielanie súkromných správ ich bežne používajú na zdieľanie médií, ktoré získali niekde inde. Používatelia aplikácie WhatsApp môžu napríklad zdieľať karikatúru, ktorú pôvodne našli na webovej stránke alebo na stránke sociálnych médií, alebo ktorú predtým dostali prostredníctvom inej aplikácie na zasielanie správ, ako je Telegram alebo iMessage, alebo prostredníctvom aplikácie WhatsApp Desktop. V takomto prípade verzia aplikácie WhatsApp s možnosťou sledovania stále nemá možnosť rozlíšiť prípad, keď si používateľ kreslil karikatúru sám, od prípadu, keď ju našiel v jednom z týchto iných médií. Jednoducho je sledovaná ako prvá osoba, ktorá túto karikatúru zaviedla do konkrétneho reťazca preposielania v aplikácii WhatsApp, ale to je samozrejme niečo iné ako to, že ju

priklady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

sama vytvorila. Podobne v prípade textových správ by sa každý, kto textovú správu prepísal alebo skopíroval a vložil (možno z inej aplikácie alebo média), stále sledoval ako pôvodný autor na základe toho, že bol prvým, kto správu zaviedol do konkrétnej aplikácie.

Preposlanie niečoho iného ako pomocou funkcie preposlania v aplikácii, ktorá je v súlade s vysledovateľnosťou, by pravdepodobne prerušilo a znovu spustilo reťaz. Napríklad používatelia aplikácie WhatsApp, ktorí dostávajú textové správy, by ich mohli skopírovať a vložiť namiesto použitia tlačidla "preposlať" v aplikácii WhatsApp alebo WhatsApp Desktop. Softvér by nemal spôsob, ako to správne identifikovať ako formu preposlania. Podobne, ak je použité telefónne číslo virtuálne alebo zahraničné nebrazílske číslo, tento zákon sa nebude vzťahovať na nebrazílsky účet ani na virtuálne číslo. V takýchto scenároch nebude softvér schopný vystopovať zahraničného pôvodcu. Podobne v aplikácii WhatsApp nie je identita pôvodcu silne a spoľahlivo overená technickými prostriedkami. Je jednoducho udržiavaná ako pole metadát v rámci preposielanej šifrovanej správy, ktoré môžu vidieť klientske aplikácie, ale nie server WhatsApp. V hlavičkách zašifrovaných správ môže byť napríklad uvedené, že určitá správa pochádza od používateľa s uvedeným telefónnym číslom. Oficiálny klientsky softvér, ktorý by spĺňal požiadavky týchto návrhov, by potom pri preposielaní správy novým príjemcom skopíroval túto hlavičku bez akýchkoľvek zmien). Ľudia používajúci neoficiálny klientsky softvér by ju teda mohli odstrániť alebo zakryť, alebo by dokonca mohli niekoho iného označiť za zodpovedného za správu. Technickými prostriedkami by nebolo možné potvrdiť, či sa nahlásený odosielateľ skutočne podieľal na vzniku správy alebo nie. (Tieto problémy by mohli vyriešiť iné návrhy, ale za cenu výrazného narušenia súkromia, pretože poskytovateľ služby by musel mať oveľa väčší prístup, aby si sám overil, čo presne jeho používatelia robia, skôr než dôjde k škodlivému činu.)

Prečo sú výzvy na oddelenie súkromných, šifrovaných konverzácií od skupinových konverzácií scestné?

Jedným z argumentov v prospech sledovateľnosti je, že hoci súkromné konverzácie a hromadné médiá alebo hromadné diskusie by mali mať možnosť existovať každá z nich, nemali by sa spájať. Inými slovami, konkrétny nástroj alebo médium by mali byť buď súkromné a bezpečné (a praktické len na používanie malými skupinami ľudí), alebo verejné (a viditeľné, aspoň do určitej miery, aby si ich ostatní členovia spoločnosti mohli

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

všimnúť a reagovať na ne buď v médiách, alebo prostredníctvom právneho systému). Tento argument kritizuje existujúce služby za to, že majú súkromný charakter (z hľadiska utajenia obsahu a správania používateľov) a zároveň kvázi masový mediálny charakter (z hľadiska mimoriadne veľkého publika niektorých preposielaných položiek). Tieto argumenty však ignorujú skutočnosť, že aj v rámci tohto mandátu na sledovateľnosť sa správy môžu preposielať od osoby k osobe, pričom sa nezachováva ich konečný pôvod ani celá história preposielania, takže je oveľa menej pravdepodobné, že sa niekedy podarí s istotou identifikovať skutočného pôvodného odosielateľa veľmi široko šíreného obsahu.

Mnohé existujúce systémy súkromných správ už teraz nemusia nevyhnutne poskytovať možnosť sledovania. Prečo nie?

Zoberme si e-mail: e-mailovú správu môžete preposlať bez toho, aby ste nevyhnutne odoslali informácie o tom, odkiaľ ste ju dostali - a pri preposielaní ju môžete aj upraviť, aby ste tieto informácie odstránili alebo zmenili. Systémy, ako je e-mail, nemajú vysledovateľnosť, pretože sú do určitej miery decentralizované a pretože poskytujú používateľom úplnú kontrolu nad obsahom správ, ktoré posielajú (takže používatelia by mohli jednoducho upraviť všetky informácie, ktoré nechcú zahrnúť).

Funkcie šifrovania a ochrany súkromia tiež odrádzajú od sledovateľnosti, pretože moderné systémy sú zvyčajne navrhnuté tak, že vývojár alebo poskytovateľ služby presne nevie, kto čo píše alebo aký je obsah správy - vrátane vlastností, ako napríklad, či dve správy majú rovnaký alebo podobný obsah. (Aj keď napríklad aplikácia WhatsApp centrálné ukladá kópiu mediálnych príloh, aby používatelia nemuseli spotrebúvať čas a údaje na opätovné odosielanie vecí, ktoré si preposielajú, návrh systému neumožňuje spoločnosti zistiť, ktoré médiá sú alebo nie sú súčasťou prílohy konkrétnej správy.)

Bez ohľadu na to, prečo, mnohé nedávno vyvinuté nástroje na zasielanie správ tiež neumožňujú sledovateľnosť - niektoré z rovnakých dôvodov ako e-mail, niektoré jednoducho preto, že ich vývojári nemajú pocit, že by to bolo celkovo v záujme používateľov, a možno chcú znížiť obavy používateľov z toho, že budú potrestaní alebo ohrozovaní kvôli informáciám, ktoré odovzdali ďalej.

Prečo budú mať novšie technológie alebo systémy zasielania správ problémy s dodržiavaním týchto návrhov?

Hoci samotné aplikácie na zasielanie správ sa nemusia javiť ako "decentralizované", ako

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

je to v prípade e-mailu, myšlienka sledovania, kedy používateľ "prepošle" správu, môže závisieť od kontroly nad klientskymi aplikáciami, ktoré jednoducho neexistujú. Je nepravdepodobné predstaviť si, že všetky klientske aplikácie budú spolupracovať s obmedzeniami a limitmi rovnakým spôsobom, alebo že to dokonca dokážu. Niektoré systémy sú príliš decentralizované (neexistuje centrálny prevádzkovateľ, ktorý by mohol byť zodpovedný za dodržiavanie pravidiel). Tento mandát predpokladá, že poskytovatelia aplikácií sú vždy schopní identifikovať a rozlíšiť preposielaný a nepreposielaný obsah a tiež sú schopní identifikovať pôvod preposielanej správy. V praxi to závisí od architektúry služby a od vzťahu medzi aplikáciou a službou. Ak sú tieto dve zložky nezávislé, ako je to často v prípade elektronickej pošty, je bežné, že služba nedokáže rozlišovať medzi preposlaným a nepreposlaným obsahom a že aplikácia neukladá históriu preposielania okrem zariadenia používateľa. Toto architektonické oddelenie je v internetových službách veľmi tradičné, a hoci je dnes v najpoužívanejších aplikáciách na súkromné posielanie správ menej bežné, táto povinnosť by obmedzila používanie XMPP alebo podobných riešení. Mohlo by to mať negatívny vplyv aj na aplikácie na zasielanie správ s otvoreným zdrojovým kódom.

Existuje nejaká súvislosť medzi sledovateľnosťou a inováciou podľa článkov 10 a 11 senátnej verzie návrhu zákona?

Článok 10 núti súkromné aplikácie na zasielanie správ uchovávať reťazec komunikácií, ktoré boli "masovo preposielané" na základe prahovej hodnoty virality. V článku 11 sa uvádza, že používanie a obchodovanie s externými nástrojmi zo strany poskytovateľov služieb súkromných správ zameraných na hromadné preposielanie správ je zakázané, s výnimkou štandardizovaných technologických protokolov týkajúcich sa interakcie internetových aplikácií. V návrhu zákona sa požaduje, aby poskytovateľ služieb súkromného zasielania správ prijal v rámci technických obmedzení svojej služby politiky na zvládnutie používania týchto nástrojov. Nevieme, ako bude poskytovateľ dodržiavať článok 10 ani článok 11, ale pravdepodobne bude od vývojárov vyžadovať, aby sa aktívne snažili blokať a potláčať používanie softvéru tretích strán, ktorý spolupracuje s ich

platformami, a to prísnou kontrolou klientskych aplikácií (aby zabezpečili, že budú spolupracovať pri sledovaní histórie preposielania tým, že budú zaznamenávať, či správu preposlali alebo nie, a aktualizovať záznamy o histórii). Mnohé návrhy na sledovanie môžu vyžadovať, aby vývojár komunikačného systému zabránil iným osobám vo vývoji

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

alebo používaní softvéru tretích strán, ktorý s týmto systémom spolupracuje. Od vývojára sa teda môže očakávať alebo vyžadovať, aby si monopolizoval možnosť vytvárať nástroje klientskej aplikácie a následne bol jediným, kto môže tieto nástroje meniť alebo zlepšovať. To obmedzuje interoperabilitu spôsobom, ktorý pravdepodobne poškodí hospodársku súťaž a inovácie.

Ako súvisí sledovateľnosť s inými snahami o reguláciu služieb zasielania správ?

Niektoré krajiny, ako napríklad Čína, Rusko a Turecko, pohrozili zákazom nástrojov na zasielanie správ, ktoré nevynútia lokalizáciu údajov, a povinnou zákonnou identifikáciou používateľov. Tento mandát na vysledovateľnosť by brazílskym používateľom vnútil podobné postupy. Nikomu by vláda nemala brániť v praktizovaní súkromnej, bezpečnej komunikácie a brazílska vláda by nemala uvažovať o tom, že sa pridá ku krajinám, ktorých obyvateľom hrozí trestné stíhanie a narušenie súkromia len preto, že používajú bezpečné správy.

PROBLÉM II: Spoločnosti prevádzkujúce sociálne médiá a súkromné správy môžu byť povinné zhromažďovať legálne identifikačné údaje používateľov v prípade sťažností na porušenie zákona o "falošných správach" - (článok 1, článok 7, článok 5-iv, článok 5-ii, článok 7, jediný odsek)

V dôsledku tohto článku "veľké" sociálne siete a aplikácie na súkromné zasielanie správ (ktoré ponúkajú služby v Brazílii viac ako dvom miliónom používateľov) "môžu" požadovať od používateľov platný doklad totožnosti, ak existujú sťažnosti na porušenie zákona o "falošných správach" alebo ak existujú dôvody na podozrenie, že buď sú automatické účty botmi, ktoré nie sú ako také identifikované, alebo že sa správajú neautentickým spôsobom, napríklad preberajú cudziu identitu s cieľom oklamať verejnosť. Systém podávania sťažností na porušenie zákona by tiež mohol vytvoriť nové závažné nezamýšľané dôsledky tým, že by otvoril dvere zneužívajúcim, nepresným tvrdeniam. Napríklad zlomyseľní aktéri môžu podávať falošné sťažnosti ako prostriedok na identifikáciu určitého účtu s cieľom obťažovať používateľa. Návrh zákona tiež vyňal z uplatňovania zákona paródie a humor, ako aj pseudonymy. Táto údajná poistka však pseudonymných používateľov neochráni; hoci používatelia majú výslovne povolené používať pseudonymy, poskytovateľ služby "môže" stále požadovať ich právnu identitu.

Článok 7 (jediný odsek) núti sociálne siete a súkromné messengerové aplikácie vytvoriť

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

určité technické opatrenia na odhaľovanie podvodov pri vytváraní účtov a pri používaní účtov, ktoré nie sú v súlade s týmto návrhom zákona. Poskytovatelia budú nútení tieto nové mechanizmy uviesť vo svojich podmienkach používania a iných dokumentoch, ktoré sú k dispozícii používateľom. Čítané spolu s článkom 5, I, (identifikovaný účet, znamená, že poskytovateľ aplikácie úplne identifikoval vlastníka účtu s potvrdením údajov, ktoré predtým poskytol vlastník). Zdá sa, že tieto nové ustanovenia zodpovedajú existujúcim postupom mnohých spoločností, ale v prípade nedodržania tohto návrhu zákona môžu byť rozšírené a vymáhané.

Ako ovplyvní povinnosť spoločností identifikovať používateľov ľudské práva?

61

Donútenie týchto spoločností identifikovať online používateľa by sa malo uskutočniť len v reakcii na žiadosť príslušného orgánu, nie štandardne bez právneho postupu. V súčasnosti brazílsky rámec občianskych práv vyníma údaje o účastníkoch z bežnej

požiadavky na súdny príkaz pre príslušné orgány. "Príslušné správne orgány" už môžu priamo požadovať tieto typy údajov v prípade určitých trestných činov. Policajné orgány si už tiež nárokuje možnosť priameho prístupu k údajom o predplatiteľoch a na nedávnom vypočutí v poslaneckej snemovni zástupca federálnej prokuratúry súhlasil s tým, že informácie, ktoré už poskytovatelia aplikácií zhromaždili, sú dostatočné na identifikáciu používateľov pri vyšetrovaní. Aj podľa prokurátora by bolo požadovanie zhromažďovania identifikačných čísel neprimerané, narážalo by na obavy z minimalizácie údajov a mohlo by priniesť problémy týkajúce sa falšovania identifikačných údajov, ako aj problémy s ich pravosťou. V konečnom dôsledku prinútenie spoločností požadovať identifikáciu používateľov nevyrieši problém falošných správ; vytvorí nový rad problémov a bude mať neprimeraný vplyv na používateľov.

Existujú politické reakcie a technické riešenia, ktoré môžu situáciu zlepšiť: napríklad obmedzenie počtu príjemcov preposlanej správy alebo označovanie vírusových správ, aby sa uviedlo, že nepochádzajú z blízkeho kontaktu. Umlčanie miliónov ďalších používateľov, narušenie ich súkromia alebo narušenie ich bezpečnosti nie sú vhodné riešenia. Hoci má tento návrh zákona viacero závažných nedostatkov, dúfame, že poslanecká snemovňa zohľadní tieto obzvlášť závažné a uzná nebezpečenstvo a neúčinnosť mandátu na sledovanie.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

PROTEST A POLÍCIA

62

Polícia a orgány činné v trestnom konaní majú pri riešení verejných zhromaždení povinnosť uľahčovať a chrániť právo na protest. Vo všeobecnosti by mala predpokladať pokojný priebeh zhromaždenia a celkový prístup polície by sa mal riadiť komunikáciou, snahou predchádzať konfliktom prostredníctvom dialógu a mediácie, ako aj deeskalovať a pokojne urovnať konflikty, ktoré sa vyskytnú. Polícia musí konať neutrálne a nikdy sa nesmie postaviť na stranu proti alebo v prospech protestu. Polícia by mala umožniť, aby protestujúcich počuli a videli ich diváci - verejní činitelia, široká verejnosť, fotografi, účastníci protiprotestov atď. Na začiatku by mal byť fyzický vzhľad (vybavenie, počet) a postoj, ktorý polícia prejavuje, neohrozujúci, aby nevyvolával napätie.

Zbrane by sa mali používať len v prípadoch stanovených zákonom, ak je to nevyhnutné a vždy primeraným spôsobom. To zahŕňa požiadavku, aby sa vždy použila len minimálna nevyhnutná sila. Polícia a úrady by mali postupovať nápomocne. A to aj v prípade spontánnych protestov. Aj keď existuje zákon, ktorý vyžaduje, aby organizátori vopred oznámili zhromaždenie, ak sa ľudia spontánne rozhodnú preniesť svoje názory do ulíc, polícia by mala takéto protesty umožniť a uľahčiť, pokiaľ sú pokojné. Zhromažďovanie a spracovanie osobných informácií, napríklad prostredníctvom nahrávacích zariadení, uzavretej televízie, tajnej policajnej činnosti alebo hromadného sledovania, musí byť v súlade s existujúcimi zákonmi a ochranou súkromia.

Použitie sily: Použitie sily sa vzťahuje na akékoľvek fyzické prostriedky použité proti osobe na účely presadzovania práva. Použitie sily siaha od dotyku osoby až po úmyselné smrtiace použitie strelných zbraní. Zahŕňa aj hrozbu použitia sily. Aby bolo použitie sily v súlade s ľudskými právami, musí prejsť rovnakým trojčlenným testom ako obmedzenie práva na protest: musí byť stanovené zákonom, nevyhnutné a primerané pri sledovaní legitímneho cieľa. Použitie sily môže byť nevyhnutnou a primeranou stratégiou presadzovania práva. Ale len za výnimočných okolností! Nezabúdajte, že primárnou povinnosťou polície je umožniť pokojné protesty. A súčasťou tejto povinnosti je deeskalácia konfliktu prostredníctvom dialógu. Použitie sily je pri deeskalácii neúčinné a malo by sa používať len ako posledná možnosť. Pri použití sily musí polícia vždy zvážiť dôsledky pre tretie strany. Aj v situácii, keď je použitie sily proti násilnej osobe legitímne, môžu byť v prípade použitia sily ohrozené okolostojace osoby alebo iné tretie strany. Polícia musí tieto situácie vždy posúdiť a postupovať čo najopatrnejšie. Osobitná

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

opatrnosť sa vyžaduje v prípade skupín, ktorým hrozí osobitné riziko vážneho poškodenia alebo zranenia, ako sú deti alebo starší ľudia. Príslušníci orgánov činných v trestnom konaní by mali pri styku s takýmito osobami preukázať osobitnú zdržanlivosť. Predovšetkým: Na umlčanie demonštrantov by sa NIKDY nemala použiť sila.

Čo sa teda stane, ak sa protest zmení na násilný?

Jednotliví demonštranti, ktorí sa dopúšťajú násilia, už nie sú chránení právom na slobodu pokojného zhromažďovania. Stále sú však chránení mnohými inými ľudskými právami vrátane práva na život, osobnú bezpečnosť a práva na slobodu pred mučením a iným krutým, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním. Ak sa protestujúci zmení na násilníka, nestráca svoje ľudské práva. Polícia musí posúdiť situáciu vrátane rizík, ktoré predstavuje násilný jednotlivec voči orgánom činným v trestnom konaní, okoloidúcim a sebe samému. Ak zasahuje, musí vždy použiť čo najmenej rušivé metódy.

Neplnenie policajných povinností: Príliš často sa stáva, že polícia tieto požiadavky nedodríava a právo na protest porušuje represiou alebo neprimeraným použitím sily. V mnohých prípadoch za týmito opatreniami stoja vlády, ktoré zneužívajú políciu na potlačanie neprijemných názorov. Toto je len niekoľko nedávnych príkladov nedodríavania povinností polície pri protestoch:

Počas protestov proti ťažobnému projektu v južnom Peru v roku 2015 boli zabíjajú dvaja ľudia a niekoľko bolo zranených. Henry Checlla Chura, ktorý mal 35 rokov, bol zabíjajú, keď polícia údajne spustila paľbu proti demonštrantom blokujúcim diaľnicu. Len niekoľko dní predtým bol uprostred protestov zastrelený 61-ročný Victoriano Huayna Nina. Ide o jasný príklad použitia neprimeranej sily.

Používanie neprimeranej sily na potlačenie protestov je neprijateľné. Ľudia musia mať možnosť uplatniť svoje právo na slobodu pokojného zhromažďovania a prejavu. Podľa medzinárodného práva a noriem v oblasti ľudských práv môže polícia použiť silu len vtedy, ak je to absolútne nevyhnutné a primerané legitímnemu účelu. Strelné zbrane sa môžu použiť len ako posledná možnosť obrany pred bezprostrednou hrozbou smrti alebo vážneho zranenia a úmyselné smrtiace použitie strelných zbraní sa môže uskutočniť len vtedy, ak je to absolútne nevyhnutné na ochranu života. Ak niektoré skupiny demonštrantov uskutočnia násilné činy, polícia by nemala používať násilné činy niektorých z nich ako dôvod na potlačenie práva na pokojné zhromažďovanie väčšiny a

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

mala by v čo najväčšej miere zabezpečiť, aby tí, ktorí protestujú pokojne, mohli v protestoch pokračovať. Amnesty International už predtým upozornila peruánske orgány na to, ako PNP opakovane používa nadmernú silu proti protestujúcim, často so smrteľnými následkami. Len za posledné štyri roky zomrelo takmer 40 ľudí za okolností, keď polícia zrejme použila neprimeranú silu. Prevažná väčšina týchto prípadov ešte nebola vyšetrená. Táto beztrestnosť sa musí skončiť. Nosenie policajného odznaku nedáva policajtovi licenciu na ľubovoľné zabíjanie - naopak, nesie veľkú zodpovednosť za dodržiavanie zákona a ochranu ľudských práv.

V roku 2019 sa na železničnej stanici v Hongkongu niekoľkokrát použil slzotvorný plyn a gumové projektily na rozohnanie protestov. Vzhľadom na skutočnosť, že protestujúci už ustupovali, ako aj na obmedzený priestor, išlo o zbytočné a neprimerané použitie sily.

Hongkonská polícia opäť ukázala, ako sa nemá riadiť protest. Príslušníci orgánov činných v trestnom konaní musia byť schopní vykonávať svoju povinnosť chrániť verejnosť. Násilie namierené proti polícii však nedáva policajtom zelenú na to, aby konali mimo medzinárodných policajných noriem. Slzotvorný plyn by sa nemal používať v uzavretých priestoroch alebo tam, kde sú zablokované alebo obmedzené východy. Slzotvorný plyn, gumové projektily a paprikové guľôčky môžu spôsobiť vážne zranenia a sú dokonca potenciálne smrteľné. Preto by sa nikdy nemali strieľať priamo na kohokoľvek a pri zlej viditeľnosti by sa nemali strieľať vôbec. Ak sa takéto zbrane použijú, musí to byť v prísnom súlade so zásadami zákonnosti, nevyhnutnosti a primeranosti. Amnesty International vyzýva všetky vlády, aby pozastavili transfery menej smrtiacich zariadení na "kontrolu davu" do Hongkongu, kým sa nevykoná úplné a nezávislé vyšetrenie a nezavedú sa primerané záruky.

Počas protestov v roku 2020 v súvislosti so zabitím sudánskeho dieťaťa v Káhire egyptské bezpečnostné sily rozohnali dva pokojné protesty s použitím slzotvorného plynu a vodných diel a svojvoľne zatkli desiatky sudánskych utečencov a migrantov. Protestujúci boli vystavení bitiu obuškami, rasovým a xenofóbnym urážkam a iným formám zlého zaobchádzania.

V poľskom meste Białystok úrady neposkytli dostatočnú ochranu účastníkom "Pochodu rovnosti" v júli 2019. Zúčastnilo sa na ňom 1 000 účastníkov a približne 4 000 protiprotestujúcich, ktorí hádzali petardy, dlažobné kocky a vajcia. Prítomnosť polície predstavovala približne 700 policajtov, ale nedokázala zabrániť priamym útokom

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

protiprotestujúcich na účastníkov. Policajná ochrana teda zjavne nebola dostatočná na zaistenie bezpečnosti protestujúcich. Pochod sa konal uprostred rozšírenej rétoriky politikov a niektorých médií zameranej proti LGBTI.

Palestínski aktivisti zorganizovali 26. februára 2016 v Hebrone na okupovanom Západnom brehu pokojný pochod na protest proti izraelským osadám a diskriminačným obmedzeniam pohybu. V dôsledku toho boli obhajcovia ľudských práv Issa Amro a Farid al-Atrash zadržaní a súdení izraelským vojenským súdom. Amro bol zatknutý za svoju úlohu pri organizovaní pochodu a al-Atrasha násilne zatkli vojaci, keď pokojne protestoval.

65

Mnohé policajné zložky majú prístup k rôznym zbraniam na účely presadzovania práva. Niektoré z týchto zbraní sú navrhnuté tak, aby boli smrtiace.

Podľa základných zásad OSN sa použitie strelných zbraní považuje za zákonné len v reakcii na bezprostrednú hrozbu smrti alebo vážneho zranenia a len vtedy, keď menej nebezpečné prostriedky nepostačujú na dosiahnutie zamýšľaného cieľa. Polícia musí použiť strelné zbrane len za veľmi výnimočných okolností s cieľom zachrániť život a vždy by mala byť pripravená konať s použitím menej smrtiacich alternatív. Pri protestoch je potrebná mimoriadna opatrnosť, pretože riziko poranenia tretích osôb je oveľa vyššie.

Ostatné zbrane sa označujú ako "menej smrtiace" namiesto "nesmrtiace", pretože existuje mnoho situácií, v ktorých môže použitie iných nástrojov sily viesť k smrti. Napríklad paralyzér alebo obušok nie sú navrhnuté tak, aby boli smrtiace (zatiaľ čo pištoľ áno), ale aj tak môžu spôsobiť smrť, ak sa použijú agresívne, nadmerne alebo proti zraniteľným osobám. Preto je pojem "nesmrtiaci" zavádzajúci. Polícia musí vždy zvážiť, že jej použitie sily môže spôsobiť vážne škody a môže byť v rozpore s ľudskými právami.

Tak ako pri iných druhoch sily, aj menej smrtiace zbrane sa môžu použiť len vtedy, ak je ich použitie nevyhnutné a primerané. Používanie "prostriedkov na potlačanie nepokojov" orgánmi činnými v trestnom konaní na potlačenie protestov je rozšírené po celom svete.

Patrí sem napríklad slzotvorný plyn a vodné delá. Patria medzi najbežnejšie menej smrtiace zbrane, ktoré polícia používa v reakcii na protesty. Existujú situácie, v ktorých môže byť ich použitie legítimne podľa práva v oblasti ľudských práv. Polícia však tieto zbrane často zneužíva, spôsobuje nimi nadmerné škody a porušuje ľudské práva

protestujúcich. Účinky týchto zbraní sú nerozlišujúce: zasahujú skôr skupiny ľudí, než

[pripady.amnesty.sk](https://www.pripady.amnesty.sk)

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

[amnesty.sk](https://www.amnesty.sk)

AMNESTY
INTERNATIONAL

aby sa zameriavali na konkrétne osoby. Sú preto náchylné zasiahnuť nevinných okoloidúcich. Tu je len niekoľko špecifických požiadaviek, ktoré musíme od polície očakávať pri používaní prostriedkov na potláčanie nepokojov:

Musia sa používať len v prípade rozsiahleho násillia.

Musia sa používať len vtedy, keď miernejšie prostriedky zlyhali alebo by zlyhali.

Môžu sa použiť len na rozohnanie násilnej skupiny.

Nikdy sa nesmú používať v uzavretých priestoroch, kde je rozptýlenie ľudí ťažké.

Kanistre so slzotvorným plynom sa nikdy nesmú strieľať priamo na osoby.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

8. VIETE VŠAK, AKO MÔŽETE PRÁVO NA PROTEST BRÁNIŤ?

67

Toto je najdôležitejšia otázka v magazíne, pretože vaša úloha pri obrane ľudských práv je zďaleka najdôležitejšia. Medzinárodné charty a zmluvy stanovujú kľúčové normy na dodržiavanie ľudských práv, ale ak ich štáty nedodržiavajú, nositelia práv - to sme my všetci - ich môžu hnať na zodpovednosť. Keď vlády prijímajú právne predpisy, ktoré porušujú vaše právo na protest, môžete na ne vyvíjať tlak, aby zákon zmenili. Keď orgány činné v trestnom konaní protestom bránia, namiesto aby ich uľahčovali, vaše požiadavky sú najúčinnším prostriedkom na zmenu ich správania.

Účasť na protestoch je jedným zo spôsobov, ako brániť svoje právo. Existujú však aj iné! Vyslovenie pravdy moci má mnoho podôb a ľudí k činom tlačí mnoho rôznych dôvodov. Kliknite na ikony na mape nižšie a preskúmajte, ako hnutia na celom svete zmenili chod dejín a prečo.

Protest obhajuje právo na protest

V poslednom čase sa po celom svete zdvihla pozoruhodná vlna hnutí požadujúcich práva, ktoré často vedú mladí ľudia bojujúci za ekonomickú, klimatickú, rodovú a rasovú spravodlivosť. Od Hongkongu a Čile, kde sa mládež dožadovala svojich demokratických práv, až po Poľsko a Argentínu, kde feministky vyšli do ulíc na obranu sexuálnych a reprodukčných práv. Tieto a ďalšie protestné hnutia zároveň často zažívajú zásahy zo strany štátov, či už prostredníctvom neprimeraných obmedzení, kriminalizácie obhajcov

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

ľudských práv, ktorí vyjdú do ulíc, alebo nadmerného použitia sily a neoprávnených policajných techník. Z veľkej časti je však práve kvôli týmto výzvam účasť na proteste aj obranou samotného práva na protest. Tým, že ľudia trvajú na pokojnom proteste, a to aj napriek nesúhlasu a nepriateľstvu zo strany orgánov, obhajujú svoje ľudské práva na verejné zhromažďovanie a slobodné vyjadrovanie. Ak sa verejne dožadujete čistej vody a primeraného bývania, obhajujete svoje práva na obe tieto veci a zároveň svoje právo na slobodu prejavu. Ak sa zhromaždíte na oslavu práv LGBTI, obhajujete tým aj svoje právo na slobodu pokojného zhromažďovania. Obrana vašich ľudských práv prostredníctvom uplatňovania týchto práv je taká silná, pretože vysiela odkaz, že sú to vaše práva, nikto vám ich nemôže vziať, a ak budú spochybnené, budete ich brániť. Protest je teda silnou formou obrany práva na protest. Môže však zahŕňať značné riziká. Je absolútne nevyhnutné prijať opatrenia, aby sme pri uplatňovaní svojich práv zostali čo najbezpečnejší a najistejší. Či už sa rozhodnete vyjsť do ulíc alebo podporiť z domu, kľúčové sú pripravenosť, komunikácia a ostražitosť.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

9. TIPY PRE BEZPEČNÝ PROTEST

69

Nie všetky protesty sú rovnako nebezpečné. Niektoré sú pokojné alebo radostné zhromaždenia, na ktorých sa môžu zúčastniť aj rodiny a deti. Niektoré sú hlučné a hlučné, ale riziko násilia zo strany protestujúcich alebo polície je malé. Niektoré sú napäté od samého začiatku, iné sa takými môžu v priebehu demonštrácie stať. A niektoré môžu byť smrteľné. Neexistuje univerzálny prístup k účasti na proteste. Každý prípad budete musieť posúdiť individuálne.

Ak vyhodnotíte, že existujú jasné riziká, môžete prijať opatrenia na ich zmiernenie. Nasledujúce tipy sú určené pre protesty s jasným nebezpečenstvom a nie sú potrebné vo všetkých protestných situáciách! Žiaľ, v mnohých častiach sveta existujú jasné nebezpečenstvá, ktoré majú vplyv na právo ľudí protestovať. Ak je to váš prípad, tieto tipy môžu posilniť vašu osobnú bezpečnosť a pohodu počas protestu. Predtým, ako vyjdete do ulíc, je nevyhnutná príprava.

Je nesmierne dôležité si uvedomiť, že bezpečnosť počas protestov nemôže zaistiť nič. Konanie iných protestujúcich, správanie polície a reakcie úradov sa nedajú vždy predvídať. Tieto a mnohé ďalšie faktory môžu ovplyvniť vašu bezpečnosť. Ak vyhodnotíte, že účasť na proteste vám nestojí za riziko, môžete podniknúť iné kroky na obranu práva na protest! Ak sa však rozhodnete zúčastniť, poznajte svoje práva a berte bezpečnostné opatrenia vážne.

Upozorňujeme, že niektoré z tu uvedených návrhov sa nemusia nevyhnutne vzťahovať

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

na váš kontext - napríklad vaša polícia nemusí počas protestov používať vodné delá alebo slzotvorný plyn, takže niektoré z nižšie uvedených rád nemusia byť pre vašu situáciu také relevantné. Nezabudnite preskúmať miestne a vnútroštátne zákony a postupy orgánov činných v trestnom konaní, aby ste boli čo najlepšie informovaní a pripravení na protestnú činnosť.

V niektorých kontextoch, najmä tam, kde je pravdepodobné, že policajná taktika bude zahŕňať zneužitie sily, niektorí aktivisti zistili, že je užitočné pripraviť sa nasledujúcimi spôsobmi.

Kto? Čo? Prečo? Predtým, ako sa rozhodnete pripojiť k protestu, preskúmajte jeho tému, účel a ľudí, ktorí protest zvolávajú - stoja za pochodom konkrétne skupiny/organizácie? Kto to je? Aký je váš postoj k danej problematike? Môže sa to zdať intuitívne a často to tak aj je, ale niekedy je to zložité. Môžete sa napríklad pripojiť k pochodu proti klimatickej kríze organizáciou, ktorej dôverujete, ale nesúhlasíte s konkrétnymi požiadavkami, ktoré na tomto proteste predkladajú. Inokedy možno nesúhlasíte (alebo nie ste rozhodnutí!) s metódami plánovanými na demonštrácii. Nech už sa rozhodnete urobiť čokoľvek, venujte čas premýšľaniu o týchto aspektoch a urobte informované rozhodnutie.

Rozhodnite sa, s kým idete. Ku komu sa pridáte? Idete s priateľmi, školským alebo univerzitným klubom, feministickým družstvom alebo inou príbuznou skupinou? Ako sa budete na proteste navzájom identifikovať? Existujú kontaktné miesta, na ktoré sa môžete obrátiť? Jednou z kľúčových záležitostí, na ktorú treba pamätať, sú kontakty pre prípad núdze. Uistite sa, že aspoň jedna ďalšia osoba v skupine vie, kde sa nachádzate, a má kontakt na dôveryhodného príbuzného, priateľa alebo partnera, ktorý nie je na proteste. Oboch ľudí vopred informujte a dohodnite sa s nimi na kľúčových krokoch v prípade zdravotnej pohotovosti, zatknutia alebo iného scenára.

Plánujte možné scenáre. Nie je možné s istotou vedieť, či vypuknú násilnosti alebo policajný zásah, ale je možné odhadnúť výsledok protestu na základe nedávnych a/alebo podobných demonštrácií v danej oblasti. Uistite sa, že ste o týchto scenároch premýšľali, podľa možnosti so svojou skupinou, a že máte plán postupu pre každý zo scenárov. Pri príprave na rôzne scenáre je užitočné zapísať si kontaktné čísla asistenčných služieb a dohodnúť sa na bežných kontrolách: Ako často sa budete kontrolovať? Ako sa budete kontrolovať? Budete používať online aplikácie na zasielanie správ alebo iné prostriedky? Ste si istí bezpečnosťou aplikácie na zasielanie správ? Existujú konkrétne gestá alebo

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

klúčové slová, ktoré budete používať, keď budete potrebovať priamu pomoc? Aké kroky treba podniknúť, keď niekoho zatknú? Koho kontaktujete a ako?

Dohodnite sa na úlohách. Pri plánovaní protestu je užitočné dohodnúť sa na úlohách, či už sa jednoducho pridáte k svojej rodine a priateľom, alebo organizujete protest s kolektívom. Ak sa zúčastňujete na proteste, rozdelenie úloh môže byť také jednoduché, ako dohodnúť sa, kto bude skupinu voziť na protest a z neho a kto nakúpi výtvarné potreby na vytvorenie nápisov.

Ak ste súčasťou organizovanej skupiny, ktorá plánuje protest, dohoda o úlohách je zvyčajne zložitejšia a zahŕňa povinnosti pred protestom a počas neho. Pre každú úlohu, v závislosti od veľkosti skupiny a protestu, môžete potrebovať viacero osôb, ktoré prevezmú rovnakú úlohu. Kto pred protestom zmapuje miesto a určí "bezpečné" východy? Kto bude vyhľadávať podporné skupiny a asistenčné služby a nadviaže s nimi kontakt? Kto bude pracovať na mobilizácii ľudí / komunít / príbuzných skupín? Kto vypracuje heslá, skandovanie a nápisy? Kto bude počas protestu spolupracovať s podpornými skupinami v prípade núdze? Komu vyhovuje byť v prvej línii a podporuje deeskaláciu? Kto bude monitorovať bezpečnosť?

Majte na pamäti! Pri preberaní zodpovednosti dbajte na vlastnú pohodu a podľa potreby si stanovte hranice. Prevezmite len takú úlohu, ktorá vám vyhovuje. Ak sa prvýkrát zapájate do protestu alebo ho organizujete, môže byť ťažké poznať vlastné hranice. Začnite v malom a dbajte na svoju energiu a kapacitu - postupne môžete preberať náročnejšie úlohy, keď získate skúsenosti.

Poznajte svoje okolie. Pred zapojením sa do protestu si pozrite mapu miesta a poznačte si orientačné body a orientačné body, ktoré by mohli byť užitočné v prípade núdze. Má pochod stanovený začiatok a koniec? Určili ste si núdzové východy pre prípad zhoršenia bezpečnostnej situácie? Kde sa nachádza najbližšia nemocnica alebo kontrolné zdravotné stanovište?

Ak sa k protestu pripájate spolu s ďalšími účastníkmi, je vždy dobré dohodnúť sa na mieste stretnutia na začiatku a na konci protestu a na mieste núdzového stretnutia (pre prípad zhoršenia bezpečnostnej situácie).

Čo si vziať so sebou. To bude do veľkej miery závisieť od rizika, ktoré ste na svojom proteste predpokladali, a od vzťahov, ktoré predpokladáte medzi protestujúcimi a

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

políciou. Bude to závisieť aj od taktiky, ktorú používa polícia vo vašej krajine. Môže však ísť napríklad o:

Základné zdravotnícke potreby a všetky lieky na predpis, ktoré potrebujete.

Fľaša s vodou - fľaša s vrchnákom je užitočná na pitie aj na opláchnutie pokožky a očí.

Nabitá prenosná nabíjačka (powerbanka).

Energetické občerstvenie.

Doklady totožnosti a kartičku s kontaktom v prípade potreby.

Peniaze v hotovosti - len toľko, aby stačili na telefónny automat, dopravu, jedlo atď. Neberte si so sebou príliš veľa hotovosti.

Základná lekárnička - ak ste so skupinou, za poskytnutie prvej pomoci je zvyčajne zodpovedný jeden človek (alebo tím), ale je užitočné mať so sebou základné zásoby.

Menštruačné vložky - vyhnite sa používaniu tampónov, v prípade zatknutia by ste nemuseli mať možnosť ich vymeniť.

Vlhčené utierky a vreckovky.

Ďalšiu masku (masky) a čerstvé oblečenie vo vrecku na zips (pre prípad kontaminácie chemickými dráždivými látkami).

Čo si obliecť. Ochranu očí odolnú voči rozbitiu - môžete použiť plavecké alebo lyžiarske okuliare alebo plynovú masku. Pohodlnú ochrannú obuv, v ktorej môžete behať. Pohodlné oblečenie zakrývajúce celú pokožku (na ochranu pred slnkom a vystavením účinkom plynu/rozprašovača). Nenoste veci, ktoré sa dajú ľahko chytiť. Šatka alebo maska na tvár - ak očakávate použitie chemických zbraní, najlepšiu ochranu poskytujú respirátory N95. Klobúk - ak očakávate použitie zbraní, zvážte nosenie prilby.

Predtým, ako opustíte svoj domov, majte na pamäti: Uistite sa, že máte nabitý telefón; Oblečte a zbalte sa rozvážne, ale naľahko - ťažká taška vás môže spomaliť a vyčerpať; Ak máte zdravotný problém, nezabudnite o tom vopred informovať ostatných; Pred zapojením sa do protestu sa najedzte; Nenanášajte si na pokožku opaľovací krém na

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

báze oleja alebo hydratačné krémy, pretože môžu zachytávať chemikálie; V prípade všetkých uvedených položiek si prineste zásoby, ktoré vydržia dlhšie, ako je plánované trvanie protestu; Plánujte podľa predpokladaných scenárov - uistite sa, že vy a vaša skupina ste na tieto scenáre pripravení, a podľa toho zhodnoťte svoje potreby; Počas protestov je kľúčová ostražitosť. Musíte vyhodnocovať situáciu podľa jej vývoja a reagovať na ňu.

Zostaňte spolu. Ak existuje zlaté pravidlo protestov, tak je to toto: nikdy nezostávajú sami a nikdy nenechávajú niekoho iného samého. Na verejnom zhromaždení sa situácia môže rýchlo zmeniť, niekedy až drasticky, v priebehu niekoľkých minút. Človek môže byť napadnutý, môže dostať zdravotnú krízu kvôli davu alebo slnku alebo čeliť inému riziku. Mať niekoho pri sebe je veľmi dôležité, či už je to vaša sestra, kamarátka alebo kolega organizátor zo skupiny.

Niektoré skupiny si osvojujú systém kamarátov, keď sú dvaja alebo viacerí ľudia v páre, zatiaľ čo iné sa pohybujú v malých skupinách a vykonávajú bežnú kontrolu každého člena. Ak ste sa pripojili k niektorému z organizátorských kolektívov alebo väčšej skupine, vyhľadajte ich (alebo kontaktné miesto) na začiatku protestu - požiadajte o radu, získajte aktuálne informácie o trasách a plánoch, zapíšte si čísla, zapamätajte si mená kontaktných miest atď.

Buďte pripravení na mimoriadne situácie. Dúfajme, že ste si naplánovali scenáre a dohodli sa na zmierňujúcich opatreniach ešte predtým, ako ste vyšli do ulíc. Ak ste tak neurobili, venujte niekoľko minút, keď sa pripojíte k protestu, a dohodnite sa na kľúčových krokoch v prípade mimoriadnych udalostí.

Robte si prestávky. Nezabudnite sa o seba postarať. Jedzte, pite vodu, odpočívajte, ak môžete, robte si pravidelné prestávky. Ak ste súčasťou väčšej skupiny, je užitočné dohodnúť sa na striedaní náročných úloh, najmä pri demonštráciách, ktoré trvajú dlhšie ako niekoľko hodín. Sledujte príznaky fyzického alebo psychického vyčerpania u seba aj u ostatných. Pravidelne sa svojich kamarátov pýtajte, ako sa cítia. Keď na sebe zbadáte čo i len náznak únavy, skúste si oddýchnuť, ustúpiť o krok alebo dokonca opustiť priestor protestu. **Nemožno to dostatočne zdôrazniť: ohrozovaním svojho zdravia nikomu nepomôžete.**

Vyhodnoťte a reagujte. Ostražitosť je dôležitá najmä v prípadoch, keď sa očakáva násilie

pri pady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

alebo použitie sily zo strany polície, ale je dôležitá aj počas sedenia s nízkym rizikom, pretože počas verejných zhromaždení nemožno vylúčiť obťažovanie, medziludské konflikty, lúpeže a iné riziká. Zostaňte čo najviac sústredení, keď sa situácia vyostří alebo si všimnete hroziace nebezpečenstvo či varovné signály, reagujte skôr, nie neskôr. Ak vznikne napätie a vypuknú strety, môže byť ťažké zachovať pokoj - ale snažte sa o to, pretože vám to pomôže prijímať správne rozhodnutia. Ak máte pocit, že nie ste pripravení logisticky, nemáte dostatočné kapacity alebo sa necítite pripravení (z akéhokoľvek dôvodu), ustúpte o krok späť. Nezabudnite na núdzové východy - teraz je čas ich použiť. Ak sa rozhodnete byť (alebo zostať) v popredí, kde sú strety pravdepodobnejšie, uistite sa, že ste pripravení: skontrolujte svoje vybavenie, identifikujte kolegov aktivistov, zvážte, či chcete, aby ľudia okolo vás poznali vaše meno, a upozornite svoju kontaktnú osobu pre prípad núdze. Ak sa rozhodnete monitorovať udalosti, pokúste sa nájsť bezpečné miesto a zachytiť čo najviac podrobností: filmujte, píšete, fotografujte, zaznamenajte si mená alebo opisy zatknutých osôb a policajtov, ktorí ich zatýkali, čas použitia zbraní, frekvenciu atď.

POZRITE SI TIETO TIPY NA NENÁSILNÉ ZABEZPEČENIE A DEESKALÁCIU. POZNAJTE SVOJE PRÁVA A UPLATNITE ICH.

Už ste sa dozvedeli o svojich právach na slobodu pokojného zhromažďovania, slobodu prejavu, právo na osobnú bezpečnosť (teda právo nebyť napadnutý). Dozvedeli ste sa, ako vás tieto práva chránia počas protestu. Máte však aj ďalšie ľudské práva, ktoré vám môžu poskytnúť iné druhy ochrany. Tu je niekoľko ďalších práv, ktorých by ste sa mali počas protestu vždy domáhať: informovaní a čo najlepšie pripravení na svoju protestnú činnosť. **PRÁVO NA LEKÁRSKU POMOC.** Ak sa zraníte, máte právo na bezodkladnú lekársku pomoc. **Sloboda pred zatknutím a zadržaním.** Ak ste zatknutý, máte právo na oznámenie dôvodu zatknutia, máte tiež právo bezodkladne po zatknutí na prístup k právnikovi a k svojej rodine. Žiadna osoba v akejkoľvek forme zadržania nesmie byť vystavená mučeniu alebo inému zlému zaobchádzaniu. **PRÁVO NA NÁPRAVU A ODŠKODNENIE.** Ak boli vaše práva porušené, máte právo podať sťažnosť a dostať informácie o tom, ako tak urobiť. Všetky porušenia ľudských práv políciou alebo inými pracovníkmi orgánov činných v trestnom konaní sa musia vyšetriť úplne, rýchlo a nezávisle.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

Podporte ostatných a podniknite kroky. Dozvedeli ste sa o pozitívnom vplyve, ktorý môže mať protestovanie, o tom, že je to silný prostriedok na obranu práva na protest okrem iných ľudských práv, a o širokej škále ďalších dôvodov, prečo sa ľudia zhromažďujú a vyjadrujú.

Obrana práva na protest však môže mať mnoho podôb! Aj keď podporujete túto vec, možno sa na protestoch nezúčastňujete z rôznych dôvodov. Možno ste zhodnotili situáciu a usúdili ste, že nie je bezpečná. Možno máte telesné postihnutie, ktoré podľa vás predstavuje príliš veľa problémov pre účasť. Možno ste sa ráno v deň protestu zobudili s nízkou hladinou energie. Všetky tieto dôvody a mnohé ďalšie sú úplne oprávnené. Účasť na proteste je vašim právom, ale je to aj vaša voľba.

Ak sa rozhodnete nezúčastniť sa na proteste, zvážte iné formy podpory ľudských práv. Napríklad: písanie listov, zapojenie sa do ľudskoprávnej kampane, podpisovanie petícií a mnoho ďalšieho. Aj tieto spôsoby sú zmysluplné! Obhajujte svoje právo na protest, ale robte to spôsobom, ktorý vám vyhovuje.

pripady.amnesty.sk

www.amnesty.sk

© Amnesty International Slovensko 2022
First published in 2022
Amnesty International Slovensko
Štefánikova 16, Bratislava

Index: MAG 10/2022
Jazyk: Slovenčina

amnesty.sk

AMNESTY
INTERNATIONAL

**AMNESTY INTERNATIONAL
JE GLOBÁLNE HNU Tie
BOJUJÚCE ZA ĽUDSKÉ
PRÁVA. NESPRÁVODLIVOSŤ,
KTORÁ SA DEJE JEDNÉMU
ČLOVEKU SA TÝKA NÁS
VŠETKÝCH.**

MAGAZÍN: SLOBODA PREJAVU, ZHROMAŽĎOVANIA A ZDRUŽOVANIA

MAGAZÍN JE SÚČASŤOU PROJEKTU 100KA. PROJEKT 100KA JE PODPORENÝ Z PROGRAMU ACTIVE CITIZENS FUND SLOVAKIA FINANCOVANÉHO Z FINANČNÉHO MECHANIZMU EHP 2014-2021. SPRÁVCOM PROGRAMU JE NADÁCIA EKOPOLIS V PARTNERSTVE S NADÁCIOU OTVORENEJ SPOLOČNOSTI A KARPATSKOU NADÁCIOU.

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENSKO

www.amnesty.sk

amnesty@amnesty.sk